

НАЦРТ

Град Добој

**СТРАТЕГИЈА РАЗВОЈА
ОМЛАДИНСКЕ ПОЛИТИКЕ
ГРАДА ДОБОЈА
ЗА ПЕРИОД 2020-2025. ГОДИНЕ**

Март 2020, Добој

САДРЖАЈ

1. ЦИЉ ДОКУМЕНТА.....	3
2. ОПШТИ УВОД	4
2.1. О ГРАДУ ДОБОЈУ	4
2.2. ДЕМОГРАФСКЕ КАРАКТЕРИСТИКЕ ГРАДА ДОБОЈА.....	6
2.3. ГРАДСКА АДМИНИСТРАЦИЈА – СТРУКТУРА И ОВЛАШЋЕЊА.....	6
3. ПОЛАЗНЕ ОСНОВЕ.....	7
3.1. ПРАВНИ ОКВИР	7
3.2. МЕЂУНАРОДНА ДОКУМЕНТА.....	9
3.3. КЉУЧНИ ПРИНЦИПИ	12
4. КОРАЦИ У ИЗРАДИ ДОКУМЕНТА	14
5. АНАЛИЗА ТРЕНУТНОГ СТАЊА	16
5.1. ОПШТИ ПОДАЦИ.....	16
5.2. АНАЛИЗА ПОДАТАКА ИЗ РЕАЛИЗОВАНОГ ИСТРАЖИВАЊА.....	17
5.3. ПОСТОЈЕЋЕ МЈЕРЕ/АКТИВНОСТИ ЗА МЛАДЕ.....	20
5.4. SWOT АНАЛИЗА – ПРЕСЈЕК СТАЊА.....	21
6. КЉУЧНИ АКТЕРИ У СПРОВОЂЕЊУ ОМЛАДИНСКЕ ПОЛИТИКЕ.....	23
7. ВИЗИЈА И МИСИЈА.....	25
8. СТРАТЕШКИ ЦИЉЕВИ И ПРИОРИТЕТИ	25
8.1. СТРАТЕШКИ ЦИЉЕВИ ОМЛАДИНСКЕ ПОЛИТИКЕ	25
9. ИНСТИТУЦИОНАЛНЕ И МАТЕРИЈАЛНЕ ПРЕТПОСТАВКЕ ЗА СПРОВОЂЕЊЕ ДОКУМЕНТА	38
10. МОНИТОРИНГ И ЕВАЛУАЦИЈА	44
11. ЗАКЉУЧАК	47
АНЕКС 1 – Модел Упитника	48
АНЕКС 2 – Питања за разговор са представницима градске власти	51
АНЕКС 3 – Кратак преглед међународних фондова од интереса за младе	52
АНЕКС 4 – Модел Акционог плана за младе Града Добоја за 2021. годину	54
АНЕКС 5 – Анализа ресурса.....	55

1. ЦИЉ ДОКУМЕНТА

Град Добој, суочен са изазовима по питању миграција младих и свјестан значаја улагања у младе као покретачку снагу друштва, иницирао је израду стратешког документа који би у фокус ставио младе, њихове потребе и приоритете у друштвеној заједници, као и могућности за унапређење положаја младих на локалном нивоу – Омладинску политику Града Добоја.

Град Добој свјестан је значаја свог геостратешког положаја (како на нивоу Републике, тако и регионално), потенцијала за даљи развој и могућности које се додатно нуде кроз процес евроинтеграција и међународну сарадњу уопште, и стога жели да постави адекватан стратешки оквир у коме ће се развијати и спроводити активности за младе, користећи све своје предности и водећи се принципом „са младима за младе“, уз пуно укључивање свих друштвених актера од значаја.

Циљ документа „Стратегија развоја омладинске политике Града Добоја“ је да анализира тренутно стање у области младих, као изазове и развојне потенцијале Града који се могу реализовати кроз ову област; фокусира даље дјеловање различитих актера према заједнички дефинисаним приоритетима у области младих; понуди конкретне смјернице за унапређење положаја младих у локалној заједници, уједно се бавећи мјерама за јачање капацитета свих оних који раде са младима – ријечју, да створи предуслове за развој кохерентне свеобухватне политике за младе у чијем су фокусу млади становници Добоја узраста 15 до 30 година.

„Стратегија развоја омладинске политике Града Добоја“ представља кључни механизам остваривања, координације и унапређења градске политике за младе, којим се ствара подржавајућа средина у којој се иницијативе младих подстичу и охрабрују, паралелно оснажујући младе за учешће у свим друштвеним процесима од значаја према сопственом избору и афинитетима. Уједно, треба да мотивише и друге секторске политике да у домену свог дјеловања препознају младе и њихове потребе и потенцијале. Као такав, документ на нивоу заједнице треба да подстакне партнерски однос и понуди платформу за дјеловање у области младих на локалном нивоу.

Осим што садржи анализу стања и потенцијалне смјернице за даље поступање, документ иде и корак даље у настојању да отвори и оснажи градске структуре за друге изворе финансирања различитих програма и активности који се тичу младих. На тај начин Град показује друштвено одговорно пословање према средствима са локалног и републичког нивоа, користећи друге доступне могућности да својим проактивним дјеловањем утиче на квантитет и квалитет реализованих активности за младе. Документ стога у једном свом сегменту упућује и на потенцијалне партнере и изворе финансирања у области међународне сарадње, са интенцијом да различити локални актери сагледају улогу и значај међународне сарадње, као и своје мјесто у свим процесима који се одигравају у овој области.

Документ „Стратегија развоја омладинске политике Града Добоја“ вођен је мотом „Добој – град по мјери младог човјека“ и његову израду обиљежили су отвореност градске власти да потребе младих уврсти у локалне приоритете, учешће младих у свим процесима у вези са израдом стратешког оквира за младе, међусекторски приступ и сарадња. Процес израде постављен је тако да подстакне „осјећај власништва над процесом“ међу свим актерима који ће учествовати у његовој примјени, те се надамо да ће се директно рефлектовати и у ефектима и квалитету остварених резултата.

2. ОПШТИ УВОД

2.1. О ГРАДУ ДОБОЈУ

Град Добој је град у Републици Српској, Босна и Херцеговина. Сједиште града је градско насеље Добој. Град Добој је територијална јединица локалне самоуправе у којој грађани задовољавају своје потребе и учествују у остваривању заједничких и општих интереса, непосредно и преко демократски изабраних представника. Град има надлежности које су законом додијељене општини и Граду.

Добој има изузетно повољан географски положај и налази се на ријеци Босни. Град је смјештен у алувијалној равници на 146 м надморске висине, на лијевој обали ријеке Босне, то јест између ушћа ријека Усоре и Спрече у Босну. Добој се сматра саобраћајним центром Босне и Херцеговине управо због свог изузетно повољног географског положаја, а томе доприносе ауто-пут Бања Лука – Добој, као и коридор 5Ц на коме се и даље ради.

Као жељезнички чвор прије распада Југославије, привреда Добоја је била оријентисана на жељезницу. У Добоју се налази највећи жељезнички чвор у Републици Српској и БиХ и сједиште Жељезница Републике Српске. Данас је привреда оријентисана ка сектору услуга.

Када је ријеч о образовним могућностима које нуди, тренутно у Добоју постоји 9 основних школа: ЈУ ОШ „Свети Сава“ Добој, ЈУ ОШ „Вук Стефановић Караџић“ Добој, ЈУ ОШ „Доситеј Обрадовић“ Добој, ЈУ ОШ „Озрен“ Пакленица, ЈУ ОШ „Петар Кочић“ Сјенина Ријека, ЈУ ОШ „Петар Петровић Његош“ Бољанић, ЈУ ОШ „Радоје Домановић“ Осјечани, ЈУ ОШ „Милан Ракић“ Руданка, ЈУ ОШ „Ђура Јакшић“ Подновље, као и основна музичка школа „Маркос Португал“ Добој. Такође, постоји и 6 средњих школа: ЈУ Гимназија "Јован Дучић", ЈУ Медицинска школа, ЈУ Техничка школа, ЈУ Економска школа, ЈУ Саобраћајна и електро школа и ЈУ Угоститељска и трговинска школа.

Добој је у посљедњој деценији постао познат и као веома развијен центар високошколског образовања, гдје окосницу чине Саобраћајни факултет Добој

Универзитета у Источном Сарајеву, факултети у склопу Слобомир П Универзитета у Добоју, као и Висока пословно-техничка школа и Висока медицинска школа здравства. То Добој чини у правом смислу универзитетским и студентским градом.

Град Добој има и више установа које се старају о културним потребама грађана Добоја: Народна библиотека Добој, Регионални музеј Добој, те Центар за културу и образовање Добој, у коме се сваке године, током посљедње седмице маја мјесеца одржава Театар фест Добој.

Град посједује и веома атрактивне и значајне туристичке капацитете, као што су Добојска тврђава, Спортско-рекреативни центар Преслица, Горанско језеро и др.

Додатно, Добој је сједиште фудбалских клубова Жељезничар и Слога, као и рукометног клуба Слога и карате клуба Слога. На територији Града налази се и већи број школа спорта отворених за малишане различитог узраста. Тренутни број регистрованих спортских клубова износи 35.

Најпознатија спортска манифестација је свакако „Међународни рукометни ТВ турнир шампиона“. Величанствена спортска манифестација је од мале локалне смотре рукомета на самом почетку израсла у једну од најквалитетнијих и најцењенијих рукометних приредби ове врсте у свијету. Међународни рукометни ТВ турнир шампиона је постао нераскидиви дио града Добоја и житеља овог краја. Добојски храм рукомета постао је у протекле четири и по деценије мјесто гдје се окупљају најбољи клубови и мајстори рукометне игре и мјесто гдје се игра најквалитетнији и најлепшавији рукомет.

У Стратегији развоја Града Добоја планирано је да, у не тако далекој будућности, Добој представља водећи саобраћајни, комуникациони и дистрибутивни центар Републике Српске и Босне и Херцеговине са развијеним пратећим услугама и индустријама. Стратегија предвиђа и да Добој буде културни, образовни и спортско-рекреативни центар регије, као и најуређенији и туристички најатрактивнији град на ријечи Босни.

Имајући све горенаведено у виду, може се закључити да Град има изванредан потенцијал за даљи развој, прије свега у домену развоја нових и унапређења постојећих услуга које може понудити својим становницима, у овом случају - младима. Како би се искористили сви потенцијали Града Добоја, те спријечио даљи одлив младих, важно је да се Град усмјери на покретање нових пројеката усмјерених на различите категорије младих, како у области доступне инфраструктуре, тако и у домену економских и социјалних питања, све вријеме се водећи принципом – „ништа о младима и за младе без самих младих“.

2.2. ДЕМОГРАФСКЕ КАРАКТЕРИСТИКЕ ГРАДА ДОБОЈА

Прије распада Југославије бивша општина Добој обухватала је подручје од 691 km². Према подацима из 1991. године у општини је живјело 102.549 становника, од чега у самом граду 27.498 становника. Највећи дио пријератне општине Добој са градским насељем Добојем остао је у саставу Републике Српске и данас припада Граду Добоју. Остали дијелови пријератне општине Добој који се налазе у Федерацији БиХ данас припадају општинама Добој Исток, Добој Југ и Усора.

Данас, град обухвата подручје од 653 km² са 70 насељених мјеста. Према коначним подацима последњег пописа становништва из 2013. године (објављеним од стране Агенције за статистику Босне и Херцеговине), у насељеном мјесту Добој пописано је 24.349 лица, а на административном подручју града 68.514.

Етнички састав према попису из 2013. указује да на територији Града Добоја живи 73,66% Срба, 21,46% Бошњака, 2,58% Хрвата, као и око 2% грађана који се изјашњавају као „остали“ или „неизјашњени“.

Оно што се нажалост мора констатовати је негативни тренд који се односи на број становника – 1996. године исти је процјењен на 70.262, на основу пописа из 2013. године констатовано је да исти износи 68.514 лица, док процјене за 2017. годину наводе да тренутно у Добоју живи 60.514. лица¹.

Ако узмемо у обзир да процјењени број младих узроста 15 до 30 година износи 10.214 лица или између 15% и 17% од укупног броја становника, јасно је да се овој категорији становништва мора посветити више пажње на системски и организован начин, те да се приоритети младих морају поставити више на љествици приоритета локалне заједнице која настоји да се развија као модерна структура оријентисана ка реформама и напретку.

2.3. ГРАДСКА АДМИНИСТРАЦИЈА – СТРУКТУРА И ОВЛАШЋЕЊА

Град Добој је територијална јединица локалне самоуправе и правни је сљедбеник Општине Добој. Закон о Граду Добој донесен је на сједници Народне скупштине Републике Српске одржаној 26. јула 2012. године. Према Закону о локалној самоуправи Републике Српске Град Добој има надлежности општине и града утврђене Уставом Републике Српске и законом.

Према Статуту града Добој органи Града су Скупштина града и Градоначелник. Скупштина Града Добој представља орган одлучивања и креирања политике Града.

¹ <http://rzs.rs.ba/front/article/2993/>

Скупштина града има предсједника, два потпредсједника и секретара, а према Закону о локалној самоуправи, броји 31 одборника. Предсједник и потпредсједници Скупштине бирају се из реда одборника, већином гласова, од укупног броја у складу са Законом. Потпредсједници Скупштине не могу бити из реда истог конститутивног народа, односно групе осталих.

Градоначелник представља и заступа Град Добој, те преко Градске управе врши извршну власт. Избор градоначелника се врши у складу са Изборним законом Републике Српске и Изборним законом Босне и Херцеговине. Градоначелник се бира на период од четири године, непосредним тајним изборима, у складу са законом. Мандат престаје прије истека времена на које је изабран, из разлога прописаних изборним законом. На приједлог градоначелника, Скупштина града бира, именује и разрјешава начелнике одјељења Градске управе Добој на вријеме трајања мандата Скупштине града, а у складу са законом.

Унутар наведене структуре, питањима младих бави се трочлана Комисија за питања младих Скупштине Града Добоја, те двије особе у чијем су реферату између осталог и млади (уз образовање, науку, културу, спорт, удружења и социјална питања) унутар Одјељења за привреду и друштвене дјелатности.

Када је ријеч о стратешком оквиру, по истеку документа „Политика за младе општине Добој 2009-2013“, није се приступило ревизији постојећег ни изради новог документа који би у фокус ставио питања младих. Тренутно, потребе и приоритети младих обухваћени су Стратегијом интегрисаног локалног развоја Града Добоја (раније, општине Добој) за период од 2011. до 2020. године и то искључиво у уском сегменту који се односи на економску компоненту развоја.

3. ПОЛАЗНЕ ОСНОВЕ

3.1. ПРАВНИ ОКВИР

Уставни основ за доношење Омладинске политике садржан је у Амандману XXXII, члан 68. тачка 12. Устава Републике Српске, према којој Република уређује и води бригу о дјечи и омладини, и тачки 18. Устава Републике Српске, према којој Република Српска уређује и обезбјеђује друге односе од интереса за Републику у складу са Уставом.

На основу члана 11. Закона о омладинском организовању², брига о омладини је од општег интереса за Републику Српску. Општи интерес се остварује уређивањем и стварањем услова за омладинско организовање и бригу о омладини, то јест доношењем и реализацијом утврђеног документа омладинске политике на нивоу Републике и јединица локалне самоуправе.

² Закон о омладинском организовању, („Службени гласник Републике Српске“, бр. 98/04, 119/08 и 1/12)

На основу члана 13. и 14. Закона о омладинском организовању, омладинска политика се доноси на нивоу Републике Српске и јединица локалне самоуправе (ЈЛС) на период од пет година, а на основу усвојене омладинске политике, Република Српска и јединице локалне самоуправе (ЈЛС) доносе акциони план спровођења омладинске политике за период од годину дана.

Омладинска политика представља документ који Република и јединице локалне самоуправе доносе у циљу побољшања положаја и рјешавања утврђених проблема младих у Републици Српској.

Омладинску политику Републике Српске доноси Народна скупштина Републике Српске. Акциони план спровођења Омладинске политике Републике Српске доноси Влада Републике Српске на приједлог Министарства.

Омладинска политика Републике Српске³ усвојена је за период од 2016. до 2020. године, а Акциони план спровођења Омладинске политике Републике Српске донесен је за 2019. годину.

Одредбом члана 15. Закона о омладинском организовању Републике Српске, прописано је да Омладинску политику и Акциони план спровођења омладинске политике за подручје јединице локалне самоуправе доноси Скупштина јединице локалне самоуправе на приједлог надлежног органа јединице локалне самоуправе и комисије за младе. Омладинска политика јединице локалне самоуправе мора да буде у складу са Омладинском политиком Републике Српске.

Статутом Града Добој, између осталог, прописано је да град у области друштвене бриге о дјец и омладини ради на побољшању улоге и статуса младих на свом подручју, те у том смислу доноси и реализује документе који доприносе стварању услова за омладинско организовање и бригу о омладини.⁴

Полазећи од законских^{5,6} и статутарних овлашћења органа Града Добој⁷, Скупштина Града Добој ће свеобухватном Омладинском политиком Града Добој створити предуслове за одржив развој и значајно унапређење омладинског сектора.

Приликом израде овог стратешког документи нарочито су узети у обзир Закон о волонтирању⁸ и Стратегија развоја образовања Републике Српске за период 2016-2021. године⁹, полазећи од тога да Република Српска треба да буде друштво засновано на учењу и знању, у коме ће бити створени услови за развој свих потенцијала личности.

³ Одлука о усвајању Омладинске политике Републике Српске од 2016. до 2020. године („Службени гласник Републике Српске“, број 62/16)

⁴ Члан 24. Статута Града Добој („Службени гласник Града Добој“, број 1/17)

⁵ Закон о локалној самоуправи („Службени гласник Републике Српске“, бр. 97/16 и 36/19)

⁶ Закон о Граду Добој („Службени гласник Града Добој“, број 70/12)

⁷ Статут Града Добој („Службени гласник Града Добој“, број 1/17)

⁸ Закон о волонтирању („Службени гласник Републике Српске“, број 89/13)

⁹ Одлука о усвајању Стратегије развоја образовања Републике Српске за период 2016.-2021. година („Службени гласник Републике Српске“, број 32/16)

Надлежни органи Града Добој, посветиће посебну пажњу изради и реализацији програма у сљедећим областима:

1. запошљавања младих,
2. стамбене политике за младе,
3. образовања, културе и физичке културе,
4. здравља и социјалне политике за младе,
5. информисања младих,
6. равноправности полова,
7. мобилности, омладинског рада и организовања,
8. борбе против насиља и криминалитета,
9. кориштења слободног времена младих и партиципација у друштву и
10. заштите животне средине и младих.

Град Добој ће остваривати општи интерес и у другим областима, припремом и реализацијом програма, у складу са омладинским политиком. Размјеном знања и информација у свим областима дјеловања и оснаживањем омладинског сектора, довешће до даљег развоја Града Добоја.

3.2. МЕЂУНАРОДНА ДОКУМЕНТА

У складу са стратешким опредјељењем Републике за пуноправно и сврсисходно учешће у међународним процесима и чланство у Европској унији, у израду „Омладине политике Града Добоја“ инкорпорирани су и међународни акти који се односе на питања младих, пре свега Стратегија Европске уније за младе за период 2019-2027: укључивање, повезивање и оснаживање младих људи¹⁰. Стратегија подстиче учешће младих у демократском животу; подржава њихов друштвени и грађански активизам и настоји да обезбиједи да сви млади људи имају неопходне ресурсе за учешће у процесима заједнице“.

Такође, у линији је са документом „Стратегија омладинског сектора 2030“ Савјета Европе¹¹ који нуди смјернице дјеловања у оквиру омладинске политике за период 2020-2030. године, стављајући фокус на 4 питања:

- ревитализација/обнова плуралистичке демократије,
- приступ младих људи правима (грађанским, политичким, социјалним и дигиталним, укључујући право на образовање о људским правима),

¹⁰ Resolution of the Council of the European Union and the Representatives of the Governments of the Member States meeting within the Council on a framework for European cooperation in the youth field: The European Union Youth Strategy 2019-2027, Official Journal of the European Union, C 456, 18 December 2018.

¹¹ Youth Sector Strategy 2030 – Engaging Young People with the Council of Europe’s Values, adopted by the Council of Europe Committee of Ministers on 22 January 2020 and is to be found in Committee of Ministers' Resolution (2020)2.

-суживот у мирним и инклузивним друштвима (са фокусом на поштовању различитости, борби против свих облика дискриминације и нетолеранције, интеркултуралном дијалогу и учењу, те радом са социјално осјетљивим категоријама становништва – мањине, избјеглице, Роми, особе са инвалидитетом и друге) и

-омладински рад (укључујући промоцију специфичних метода и приступа неформалног образовања, посебно када је ријеч о образовању о људским правима и демократском грађанству, дигиталном и интеркултуралном учењу).

Када је ријеч о другим документима Савјета Европе од значаја за младе и њихов живот у локалној заједници, посебно бисмо истакли Ревидирану европску повељу о учешћу младих о животу на локалном и регионалном нивоу¹², која наводи да само пуноправним учешћем у процесима доношења одлука и друштвеним ангажманом млади могу да утичу на сопствени положај у заједници. На локалним властима је да подржавају и подстичу партиципацију младих и тако доприносе њиховој друштвеној интеграцији, помажући им да се суоче не само са изазовима и притисцима младости, већ савременог друштва генерално.

Додатно, „Стратегија развоја омладинске политике Града Добоја“ прати смјернице Агенде одрживог развоја 2030 Уједињених нација¹³, усмјерене ка окончању свих облика сиромаштва. УН 2030 Агенда предвиђа „свијет базиран на универзалном поштовању људских права и достојанства, владавине права, правди, једнакости и недискриминацији“. Почива на Универзалној декларацији о људским правима и другим међународним конвенцијама у области људских права и истиче одговорност држава да поштују, штите и промовишу људска права, са фокусом на оснаживању жена и осјетљивих група као што су дјеца, млади, особе са инвалидитетом, старија лица, избјегла и интерно расељена лица и мигранти“, додатно указујући на значај локалних заједница у остваривању зацртаних циљева.

При изради документа „Стратегија развоја омладинске политике Града Добоја“ посебна пажња посвећена је циљевима 1 – искорјењивање сиромаштва; 3 – добро здравље и благостање; 4 – квалитетно образовање; 5 – родна равноправност; 8 – достојанствен рад и економски развој; 10 – смањење неједнакости; 11 – одрживи градови и заједнице; 13 – климатске акције и 17 – партнерство на остваривању циљева.

¹² Revised European Charter on the Participation of Young People in Local and Regional Life, adopted by the Congress of Local and Regional Authorities of Europe on its 10th session, on 21 May 2003 – Appendix to the Recommendation 128.

¹³ 2030 Agenda for Sustainable Development, launched by a UN Summit in New York on 25-27 September 2015

Значајна је и УН стратегија за младе 2030¹⁴, која се залаже за свијет у коме ће бити остварена људска права сваке младе особе тако да може да оствари свој пуни потенцијал дајући допринос одрживом развоју и миру. Приоритетима сматра:

- ангажман, учешће и заступање – јачање гласа младих у функцији развоја мирног, праведног и одрживог свијета,
- здраве основе базиране на информацијама – подршка већем приступу младих људи квалитетном образовању и здравственим услугама,
- економско оснаживање кроз рад достојан човјека – подршка већем приступу младих људи достојанственом раду и продуктивном запошљавању,
- млади и људска права – заштита и промоција права младих и подршка њиховом грађанском и политичком активизму,
- мир и култура помирења – подршка младим људима као катализатору за мир, безбједност и хуманитарне активности.

Даље, у обзир је узета и Европска повеља о информисању младих Европске агенције за информисање и савјетовање младих¹⁵, чији је циљ да допринесе унапређењу квалитета система информисања младих људи, инсистирајући да млади људи имају приступ информацијама које су: објективне, приступачне, инклузивне, етичке, професионалне, базиране на реалним потребама младих, проактивне, оснажујуће и партиципативне.

Детаљна анализа међународних докумената који се баве младима резултат је интенције да се постављањем адекватног стратешког оквира (који ће кореспондирати између осталог и са релевантним међународним актима) благовремено створе услови за обезбјеђивање подршке из међународних извора, којима ће се различити актери са градског нивоа такође обраћати зарад испуњавања циљева усвојене омладинске политике Града Добоја.

Додатно обезбјеђена подршка за планиране активности одразиће се и на квалитет и опсег услуга које ће Град Добој моћи да понуди младима, и самим тим директно утицати на унапређење квалитета живота младих људи у различитим областима од интереса (информисање, мобилност, учешће у животу заједнице, квалитетно провођење слободног времена, социјалне и здравствене услуге, формално и неформално образовање, инфраструктура, заштита животне средине, унапређење положаја осјетљивих категорија младих).

¹⁴ United Nations Youth Strategy “Youth 2030: Working with and for Young People”, launched on 24 September 2018 during 73rd session of the General Assembly

¹⁵ European Youth Information Charter, adopted on 29th assembly of the European Youth Information and Counseling Agency in May 2018.

3.3. КЉУЧНИ ПРИНЦИПИ

Процес израде и спровођења документа „Стратегија развоја омладинске политике Града Добоја“ базираће се на принципима на којима је заснована омладинска политика Републике Српске, јер произилазе из вриједносног система чији су основ Устав Републике Српске, Универзална декларација о људским правима, Конвенција УН о правима дјетета са Протоколима, Конвенција Савјета Европе о људским правима и основним слободама и Међународни пакт о грађанским и политичким правима.

Општи принципи омладинске политике Града Добоја су:

1) Поштовање људских права - обезбјеђује се да сви млади имају иста права без обзира на пол, расну и националну припадност, религијско и политичко опредељење, сексуалну оријентацију, социјални статус, као и функционалне сметње/инвалидитет. Обезбјеђују се равноправне могућности за развој младих засноване на једнаким правима, а у складу са потребама, властитим изборима и способностима.

Овај принцип, као основ свих доле наведених, своје утемељење проналази и у Закону о забрани дискриминације Босне и Херцеговине¹⁶ из кога изричито проистиче да као акт који треба да усвоји јединица локалне самоуправе, омладинска политика мора бити „искључена сваког различитог прописивања и планирања, укључујући свако искључивање, ограничавање или давање предности утемељено на стварним или претпостављеним основама према било којем лицу или групи лица и онима који су с њима у родбинској или другој вези на основу њихове расе, боје коже, језика, вјере, етничке припадности, инвалидитета, старосне доби, националног или социјалног поријекла, везе с националном мањином, политичког или другог увјерења, имовинског стања, чланства у синдикату или другом удружењу, образовања, друштвеног положаја и пола, сексуалне оријентације, родног идентитета, полних карактеристика, као и сваке друге околности која има за сврху или посљедицу да било којем лицу онемогући или угрожава признавање, уживање или остваривање на равноправној основи, права и слобода у свим областима живота“.

2) Равноправност - омогућава се да сви млади имају право на једнаке шансе, на информисање, на лични развој, доживотно учење, запошљавање у складу са сопственим карактеристикама, изборима и способностима. Обезбјеђује се поштовање родне равноправности, недискриминације, слободе, достојанства, безбједности, личног и друштвеног развоја младих.

3) Одговорност - подстиче се и развија одговорност оних који раде са младима, као и одговорност младих за учешће у процесима заједнице у складу са њиховим могућностима.

¹⁶ Закон о забрани дискриминације, „Службени гласник Босне и Херцеговине“, бројеви 59/09 и 66/16, члан 2.

4) Доступност - препознају се и уважавају капацитети младих као важног друштвеног ресурса и исказује се повјерење и подршка њиховим потенцијалима: млади знају, могу, умију. Омогућава се и обезбјеђује доступност свих ресурса младима у Граду Добоју.

5) Солидарност - развија се интергенерацијска солидарност и улога младих у изградњи демократског грађанства. Подстичу се сви облици вршњачке солидарности, подстиче се култура ненасиља и толеранције међу младима.

6) Сарадња - подржава се и обезбјеђује слобода удруживања и сарадња са вршњацима и подстиче интергенерацијска сарадња на локалном, националном и међународном нивоу. Додатно, овај принцип односи се и на повезивање и заједнички рад свих актера са локалног нивоа којима је у портфолију рад са младима (омладинска политика као један од међусекторских приоритета).

7) Активно учешће младих - обезбјеђују се остваривање права, подршка, средства, простор и могућности, како би млади учествовали у процесу доношења одлука, као и у активностима које доприносе изградњи бољег друштва.

8) Интеркултурализам - омогућава се поштовање различитости у свим областима људског живота, толеранција, као и афирмација умјетничких и креативних приступа усмјерених на његовање и развијање интеркултуралног дијалога међу младима.

9) Цјеложивотно учење - промовише се цјеложивотно учење у којем се афирмишу знање и вриједности и омогућава стицање компетенција. Обезбјеђује се повезивање формалних и неформалних облика образовања, као и развијање и успостављање стандарда у образовању.

10) Заснованост - Обезбјеђује се да сви стратешки концепти, принципи и активности који се односе на младе буду засновани на утемељеним и релевантним подацима и резултатима истраживања о младима.

Додатно, сам процес израде документа „Стратегија развоја омладинске политике Града Добоја“ базиран је и на сљедећим принципима:

1) Принцип транспарентности – документ, са свим релевантним истраживањима и подацима, доступан је јавности, отворен за све конструктивне приједлоге и сугестије, и предмет је јавне расправе. Циљ је креирање документа уз учешће заједнице и подстицање осјећаја „власништва над процесом“ међу укљученим актерима, како би се у довољној мјери ангажовали и за његово спровођење.

2) Принцип ефективности и ефикасности – механизми спровођења омладинске политике и праћења спровођења исте постављени су тако да омогућавају остваривање жељеног резултата.

3) Принцип јасно дефинисане одговорности - за сваку наведену мјеру/програм/пројекат или активност јасно је дефинисана одговорност и главни носилац исте.

4. КОРАЦИ У ИЗРАДИ ДОКУМЕНТА

Зарад израде свеобухватног документа који би одговорио на реалне потребе и приоритете младих људи у Граду Добоју, било је неопходно процес конципирати тако да садржи:

1) анализу стања, тј. испитивање положаја и потреба младих људи са територије Града Добоја, која је укључила деск истраживање, спровођење анкете међу младима, организацију фокус група, разговор и размјену информација са представницима локалне администрације.

Деск истраживање обухватило је анализу постојећих аката Града Добоја од значаја за развој омладинске политике (од којих је најзначајнија Стратегија интегрисаног локалног развоја Града Добоја (раније, општине Добој) за период од 2011. до 2020. године), постојећих одлука о финансирању активности за младе, потписаних споразума о сарадњи (како оних који се директно односе на младе, попут Меморандума о сарадњи између Града Добоја и Фондације Мозаик, тако и оних који се односе на билатералну сарадњу са градовима из региона и шире или релеватним међународним организацијама), као и тренутних планова у омладинском пољу Града Добоја за период 2020-2025. године.

-спровођење анкете/упитника „Потребе и приоритети младих Добоја“ међу младима узраста 15-30 година (кроз попуњавање онлајн упитника и упитника у папирној форми, од стране различитих старосних и социјалних категорија младих) – истраживање је спроведено на узорку од 300 младих људи са територији Града Добоја. Свим учесницима је гарантована потпуна анонимност при попуњавању упитника. Иста представља анекс 1 документа „Стратегија развоја омладинске политике Града Добоја“.

-организацију 7 фокус група са различитим актерима од значаја из локалне заједнице, као и међу младима са различитим интересовањима. Током фокус група, мишљења и ставови прикупљени су од стране различитих категорија младих – средњошколаца и студената, неформалних група младих, политички ангажованих младих; представника спортских и омладинских удружења Града Добоја; представника просвјетног сектора, како из предшколске установе, тако и из основних и средњих школа са територије Града Добоја; представника локалне администрације у чијем је портфолију праћење положаја младих на градском нивоу.

-разговор са доносиоцима одлука из Градске управе Града Добоја – сам процес обухватио је преко 10 састанака са представницима различитих управљачких структура са градског нивоа, у циљу упознавања са градском визијом развоја у различитим сегментима, али прије свега – у области омладинске политике.

Имајући у виду све горенаведено, напомињемо да је процес израде Нацрта документа био постављен као транспарентан и консултативан, уз учешће више од 400 актера из различитих структура и институција.

С тим у вези, налази и препоруке садржани у документу резултат су директних консултација са младима и другим структурама од значаја из Града Добоја, и као такви одражавају реалне потребе и приоритете младих људи, уз додатне сугестије предлагача документа како системски приступити унапређењу положаја младих града Добоја на бази анализе примјера добре праксе из окружења и шире, са регионалног и европског нивоа.

Наставак процеса обухвата:

2) израду Нацрта документа „Стратегија развоја омладинске политике Града Добоја за период 2020-2025. године“ и достављање истог представницима градске управе зарад давања додатних приједлога за измјене и допуне, и припремања документа за усвајање од стране надлежних органа у форми Нацрта;

3) Усвајање Нацрта документа од стране Скупштине Града Добоја и чињење истог јавно доступним у циљу иницирања јавне расправе – консултативни процес траје до мјесец (30) дана и обухвата низ активности са различитим актерима из заједнице, зарад прикупљања њихових коментара и додатних приједлога за унапређење квалитета документа. Ово се односи на састанке мањег формата; дистрибуцију Нацрта у електронском формату различитим актерима, као и постављање Нацрта на интернет презентацију Града Добоја; закључни скуп већег обима са идејом представљања завршне верзије документа прије његовог достављања на коначно усвајање од стране Скупштине Града Добоја;

4) Упознавање различитих циљних група, како младих, тако и других структура из заједнице, са садржајем усвојеног документа у циљу приближавања могућности које произилазе из усвојеног документа – заговарачка и информативна кампања усмјерена ка широј заједници;

5) Формирање Радне групе за израду једногодишњег Акционог плана за спровођење омладинске политике Града Добоја (за 2021. годину) и даље постављање основа за развој кохеренте политике за младе Града Добоја (Анекс 4 – модел АП за младе).

5. АНАЛИЗА ТРЕНУТНОГ СТАЊА

5.1. ОПШТИ ПОДАЦИ

Анализом доступних докумената, долази се до података да се на територији Босне и Херцеговине највећи број незапослених налази у категорији младих, те да 50% младих чека на посао у просјеку 2 године, док око 20% на исти чека више од 5 година.

Тај податак од значаја је и за Град Добој и у директној је вези са бројем људи који напушта Босну и Херцеговину у потрази за послом и бољим животом (ријеч је о броју од око 150.000 особа за период 2013-2017. године), а Унија за одрживи повратак и интеграције БиХ указују да се од 2013. до априла 2019. године само из добојске регије иселило 17.480 становника.

Да Добој предњачи по економским миграцијама може се видјети и по броју уписаних бирача у Централни бирачки списак, који се аутоматски ажурира по пунољетству грађана, као и пријавама и одјавама у ЦИПС:

- 2016. године за општинске изборе у регистру за Добој било је 63.970 бирача,
- 2018. за опште изборе у регистру је било 61.369 бирача.

Неки помињу да је број особа који је напустио Град Добој и већи, а наводно је Град Добој рекордер по броју младих који напуштају родно мјесто у потрази за бољом будућношћу. Указано је да се све општине добојске регије налазе високо на љествици одлазака, а наведени су Брод, Дервента, Модрича, Вукосавље и Шамац.

Када је Добој у питању, подаци свједоче да млади напуштају и стабилне послове у јавном сектору и то тако што најприје узимају неплаћени одмор у периоду од неколико мјесеци до годину дана, да би потом, уколико се снађу у иностранству, прекидали радни однос и повлачили породице за собом. Додатно, примјетан је и тренд отварања све већег броја агенција за учење страних језика, као и агенција за посредовање у запошљавању, оријентисаних искључиво на територију изван БиХ.

Многи млади бољу будућност виде у иностранству, те се окрећу учењу језика и потрази прилика мимо матичне државе. Стога и не чуди што се Стратегија интегрисаног локалног развоја Града Добоја (раније, општине Добој) у периоду од 2011. до 2020. године, као једини локални документ који у својој структури обухвата и младе, бави прије свега сегментом запошљавања младих.

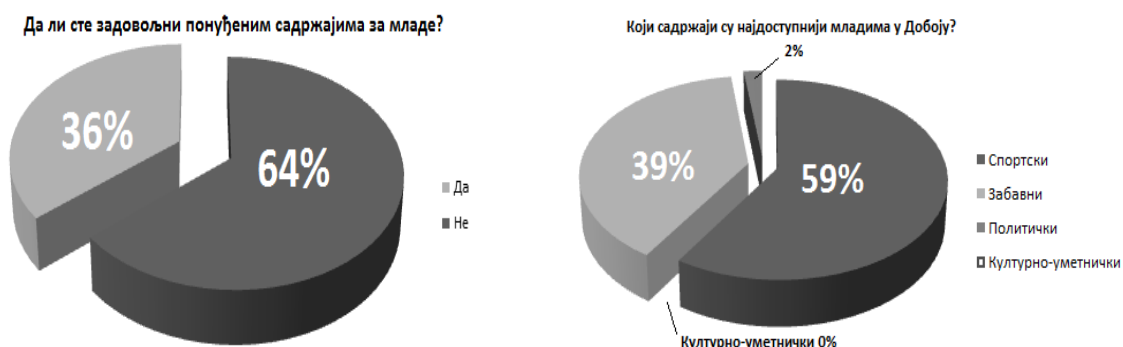
5.2. АНАЛИЗА ПОДАТАКА ИЗ РЕАЛИЗОВАНОГ ИСТРАЖИВАЊА

Избор стратешких приоритета, пратећих циљева и мјера из наставка документа у потпуности кореспондира са резултатима анализе стања на терену до којих се дошло кроз свеобухватно истраживање које је обухватило упитнике, фокус групе и појединачне разговоре са доносиоцима одлука.

Кроз исто, посебан акценат стављен је на потребу активнијег укључивања младих у процесе од значаја у заједници, и додатну подршку њиховим потребама и приоритетима – млади су истакли да желе да се активирају и равноправно учествују у животу заједнице и обликовању садржаја који ће им бити на располагању.

Оно што је обиљежило даљи ток рада на омладинској политици Града Добоја може се представити кроз неколико кључних закључака из истраживања:

1. Задовољство младих постојећим садржајима је половично. Младима су најдоступнији забавни и спортски садржаји или су они једноставно упућени на ове врсте садржаја, будући да их је највише у граду. Културно-умјетничка понуда не кореспондира са потребама младих за учешће у различитим културним активностима, иако су многи навели како би били заинтересовани за више таквих садржаја. Позориште за младе, љетна позорница и гостовање група из земље и региона, филмски фестивали на отвореном и интерактивна дешавања попут „Ноћи младих умјетника“ са различитим културним садржајима у понуди, само су неке од културних форми које би млади људи жељели да виде у свом граду.

Осим већ поменутих културно-умјетничких, млади испитаници указали су да би вољели више спортских објеката и игралишта на отвореном, попут стаза за бициклизам и трчање или теретана на отвореном. Додатно су констатовали да тренутно ни затворени спортски објекти не задовољавају у довољној мјери потребе свих рекреативаца и професионалних спортиста са територије Града Добоја, посебно имајући у виду оријентисаност града ка спорту.

Један од разлога зашто млади посебну пажњу посвећују спортској инфраструктури лежи и у чињеници да вријеме мимо школе највише проводе на тренингу или рекреацији/игралишту. Од понуђених одговора издвојили су се још одлазак у тржни

центар, те боравак у кладионицама или клубовима/дискотекама, што указује на потребе обогаћивања доступних услуга новим садржајима за младе.

2. Интерна и екстерна мобилност младих су у диспропорцији. С једне стране, чак 30% младих наводи да је принуђено да путује из Добоја (прије свега – до центра у непосредном окружењу), а као најчешћи разлог наводе – недостатак одговарајућег образовног профила по окончању средње школе. С тим у вези, додатно напомињу да би предусловима за евентуалан останак сматрали обогаћивање образовне понуде, увођење радне праксе, али и логистичке олакшице попут бољих транспортних линија на нивоу града.

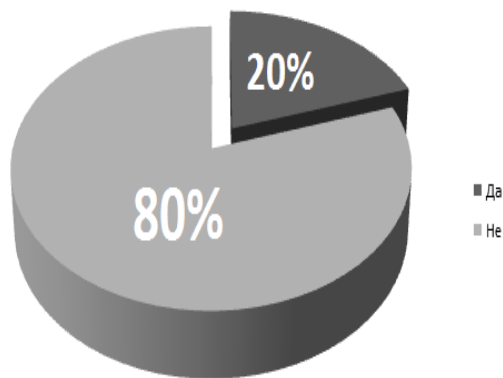

С друге стране, скоро трећина младих наводи да није путовала ван Добоја, а остатак младих који одговара позитивно указује да су путовали због одмора или обиласка родбине у иностранству. То јасно указује на неопходност приближавања различитих регионалних и међународних програма мобилности младима, и потребу охрабривања младих да у истима и учествују, узимајући у обзир њихов значај за даљи лични и професионални развој.

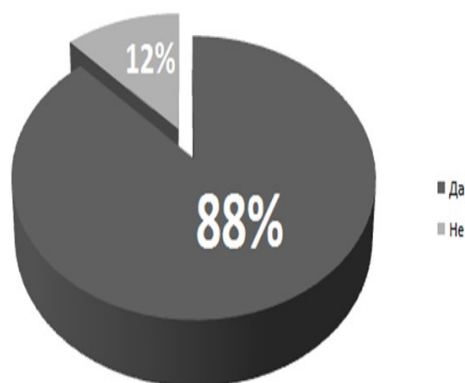
3. Млади нису задовољни тренутним положајем у друштву, али желе да се активирају и буду значајна карика у развоју заједнице.

Већина испитаника је става да се њихов глас не чује и смета им што су запостављени као група. С тим у вези, незадовољни су тренутним статусом у друштву и наводе како нису схваћени озбиљно, те да се више обраћа пажња на оно што старији имају да кажу. Ипак, позитивно је то што велики постотак младих жели да се укључи у друштвени живот заједнице, наводећи да има довољно енергије и воље да утиче на процесе око себе и повезујући ангажман примарно са жељом појединца. Посебно је уочљиво да је мали проценат оних који сматрају да је чланство у странци неопходни предуслов за активно дјеловање у заједници.

Сматрате ли да се глас младих чује и вреднује у Добоју?

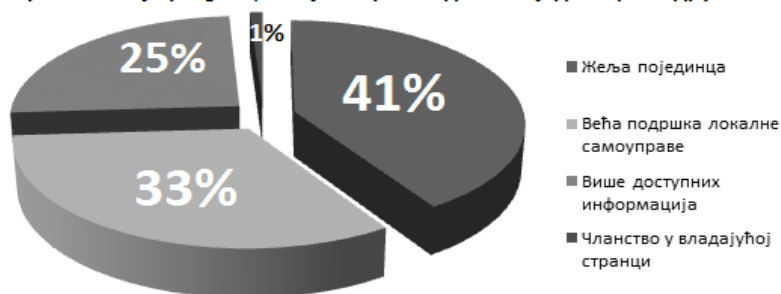

Да ли бисте жељели да се активирате у друштвеном животу заједнице?

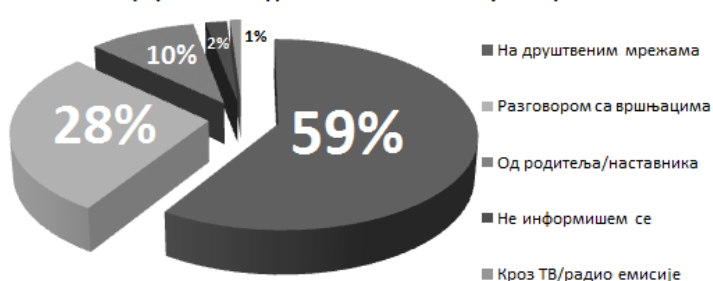
Уз жељу појединца, као потребним за активирање виде и подршку локалне самоуправе, а међу значајним одговорима нашло се и – више доступних информација.

Према вашој процјени, шта је потребно да би појединац био друштвено активан?

Како би се унаприједио систем информисања, важно је да знамо које канале комуникације млади најчешће користе. Истраживање је показало да се млади о дешавањима на локалу најчешће информишу путем друштвених мрежа и у разговору са вршњацима, након чега следи разговор са родитељима. Број младих који прати ТВ/радио емисије може се сматрати статистичком грешком. Иако мали проценат, има и оних који се уопште не информишу.

Како се информишете о дешавањима на локалу и шире?

Млади друштвене мреже сматрају и значајним мјестом за подстицање друштвеног активизма, а позитивно је што чак 98% њих вјерује да би њихов властити ангажман могао утицати на унапређење положаја младих у граду – ипак, из одговора се стиче дојам да млади нису у потпуности свјесни шта значи бити „друштвено активан“, као ни

који су постојећи модалитети за учешће у животу друштвене заједнице, те овом питању такође треба посветити адекватну пажњу у будућности.

5.3. ПОСТОЈЕЋЕ МЈЕРЕ/АКТИВНОСТИ ЗА МЛАДЕ

Унутар постојећег оквира за спровођење омладинске политике Града Добоја, указујемо на сљедеће чињенично стање:

-положајем младих (и то једном компонентом истог) тренутно се на стратешком нивоу бави Стратегија интегрисаног локалног развоја Града Добоја (раније, општине Добој) за период од 2011. до 2020. године.

-трочлана Комисија за питања младих Скупштине Града Добоја и два (2) службеника Одјељења за привреду и друштвене дјелатности (посредно) једине су структуре у чијој надлежности су питања младих.

-од 440 запослених у оквиру Градске управе, 56 запослених налази се у категорији до 30 година старости, а још 65 запослених у категорији до 35 година старости.

-од 31 одборника Скупштине Града Добоја, 6 особа је у категорији између 30 и 35 година старости.

Као позитивна достигнућа издвајамо:

1) Постојећа издвајања за младе од стране локалне самоуправе (средства планирана кроз буџет Одјељења за привреду и друштвене дјелатности):

-помоћ ученицима, студентима и појединцима у износу од 200.000,00 КМ;

-помоћ породици, дјечи и младима у износу од 150.000,00 КМ;

-текући грантови спортским и омладинским организацијама и удружењима у износу од 800.000,00 КМ;

-издвајања за социјално угрожене категорије младих у износу од 750.000,00 КМ (средства за Фондацију „Центар за дјецу и омладину са сметњама у развоју у износу

од 500.000,00 КМ и средства за финансирање Центра за дневно збрињавање дјецe и омладине у износу од 250.000,00 КМ);

2) Улагање у унапређење стамбене политике за младе кроз расписивање Јавног позива за суфинансирање средстава за куповину 100 станова у сврху давања подстицаја младим брачним паровима на подручју Града;

3) Постојеће субвенције за запошљавање младих – поред субвенција са републичког нивоа, Град Добој кроз сопствени буџет планира додатна средства за запошљавање приправника кроз План запошљавања приправника;

4) Потписан Меморандум о сарадњи између Града Добоја и Фондације Мозаик у циљу наставка развоја програма „Омладинска банка Добој“ укључујући и подршку микробизнисима младих, те развоју друштвеног предузетништва младих, инвестирању у развој прототипа и покретању друштвених бизниса кроз Мозаик импакт инкубатор у периоду јануар 2019 – децембар 2022. године. За пројекте неформалних група младих у оквиру Фонда Омладинске банке у наведеном периоду биће издвојено 30.000,00 КМ, а очекивани број подржаних пројеката је 20.

Ипак, од свега најприје треба указати на спремност Градске управе да се суочи са постојећим изазовима, и отвореност да се питањима младих посвети на студиозан и систематичан начин, иницирајући све процесе од значаја за успостављање кохерентне политике за младе Града Добоја.

5.4. SWOT АНАЛИЗА – ПРЕСЈЕК СТАЊА

Сprovedена анализа стања на бази прикупљених података довела нас је до сљедеће SWOT анализе:

Снаге	Слабости
<ul style="list-style-type: none">-Подршка и отвореност градске власти/локалне заједнице да се приоритети и потребе младих ставе више на локалну агенду-Политичка стабилност-Геостратешки положај Града, како унутар Републике, тако и на ширем регионалном нивоу-Историјско и културно наслеђе, и сходно томе - капацитети за развијање различитих	<ul style="list-style-type: none">-Велика незапосленост-Одлазак младих из Града-Непостојање стратешког оквира за омладинска питања, нити развијених структура унутар градске власти у чијем би портфолију били искључиво млади-Неразвијеност омладинског сектора Града Добоја – од 17 регистрованих удружења грађана чији статuti указују да се баве младима, 14 су спортски клубови

<p>грана дјелатности (туризам, култура, привреда) -Значајан удио младих у структури становништва -Квалитетна комуникација Градске управе са различитим актерима са локалног нивоа (предшколска установа, основне и средње школе/факултети, здравствене/социјалне/културне установе, спортска и омладинска удружења), која се може искористити за унапређења система информисања и стварање квалитетне и функционалне мреже локалних актера за спровођење омладинске политике -Подршка локалних медија и постојање 10 различитих медија који могу извјештавати о питањима од значаја за младе -Постојање различитих садржаја који би се могли адаптирати/прилагодити или ускладити са интересовањима и приоритетима младих -Оријентисаност Града ка различитим изворима финансирања активности, отвореност за међународну сарадњу и спремност на повезивање са различитим актерима из окружења и шире</p>	<p>и/или удружења за спорт и рекреацију, а преостала 3 удружења из чијег се назива јасно види да су омладинска немају забиљежених реализованих активности у претходном периоду -Недовољна буџетска издвајања за приоритете и потребе младих -Мањак висококвалификованих и искусних људских ресурса за бављење омладинском политиком -Недовољна укљученост младих у друштвене процесе од значаја, између осталог и као резултат њихове лоше информисаности и недостатка јасних канала комуникације између младих и градске власти -Недовољна комуникација и недостатак заједничког дјеловања између различитих локалних актера који треба да се баве омладинском политиком -Недовољна упознатост са доступним међународним фондовима и могућностима за номиновање различитих тема из омладинског поља -Недовољно развијени капацитети различитих актера из локалне заједнице за припрему и реализацију пројектних активности за које би се тражила подршка међународних донатора -Недостатак ажурираних статистичких података који треба да допринесу квалитетној анализи стања на терену у различитим областима од интереса за младе</p>
<p>Могућности/прилике</p> <p>-Усвајање документа „Стратегија развоја омладинске политике Града Добоја“ као првог корака у успостављању кохерентне политике за младе Града Добоја -Приступ фондовима, од републичког до међународног нивоа -Развијена спортска инфраструктура која се може искористити и за друге облике провођења слободног времена младих</p>	<p>Препреке/пријетње</p> <p>-Пасивност младих -Недостатак свијести о улози и значају друштвеног активизма – млади се ангажују искључиво политички, сматрајући то пречицом до свог бољег положаја у друштву -Недостатак финансијских средстава за реализацију планираних активности</p>

<p>(неформалну едукацију, повезивање са младима из других општина и сл.)</p> <ul style="list-style-type: none">-Добра стратешка позиција за лобирање за потребе Града (па самим тим и младих) међу доносиоцима одлука на различитим нивоима власти-Активан рад на обнављању/реализацији постојећих и потписивању нових споразума о сарадњи на билатералном нивоу између Града Добоја и других актера од значаја у области омладинске политике-Стечено искуство у међународној сарадњи омладинских удружења која су активна на територији Града-Постојање интереса за даље подизање капацитета запослених у оквиру саме Градске управе-Мотивација различитих актера да се покрену и уложе властите ресурсе како би дали активнији допринос у спровођењу омладинске политике-Иницијатива за успостављање омладинског информативно-едукативног центра по стандардима квалитета Савјета Европе	<ul style="list-style-type: none">-Отпор различитих структура за ширу интеграцију питања младих у рад градске власти-Недовољно развијена инфраструктура да испрати различите потребе младих-Неразвијена комуникација између младих и градске власти-Недостатак ресурса од стране различитих актера кључних за спровођење омладинске политике Града Добоја (људских, техничких, финансијских – када је потребно обезбиједити суфинансирање и сл.)-Разлика у ресурсима потребним за обезбјеђивање садржаја и укључивање младих у различите активности за младе из градског језгра и младе из руралних дијелова Града Добоја-Неадекватно информисање различитих локалних актера о постојању документа „Стратегија развоја омладинске политике Града Добоја“
---	---

Имајући све горенаведено у виду, паралелно са изработом и усвајањем иницијалног документа – „Стратегија развоја омладинске политике Града Добоја“, циљ да се остваре и други услови за успостављање кохерентне политике за младе Града Добоја, прије свега да се развију структуре и ојачају капацитети кључних актера за спровођење усвојеног документа.

6. КЉУЧНИ АКТЕРИ У СПРОВОЂЕЊУ ОМЛАДИНСКЕ ПОЛИТИКЕ

1) Градска управа Града Добоја

Актер који треба да буде задужен како за иницирање, спровођење и праћење, те свеопшту координацију и преглед активности у области омладинске политике на локалном нивоу, тако и за обезбјеђивање и дистрибуцију адекватних и правовремених информација другим актерима са локалног нивоа, кроз све доступне механизме информисања и координације – званичну интернет страницу Града,

доступне маилинг листе, редовне координационе састанке са различитим актерима од значаја, одржавање информативних дана и организовање обука за подизање капацитета на различите теме од значаја, итд.

2) Јавне установе и институције на локалном нивоу

У питању је широк спектар установа и институција из области образовања, здравља, културе, туризма, спорта, социјалних услуга, као и низ других, који су носиоци или партнери у склопу различитих активности у чијем су фокусу млади, пружајући услуге различитог формата за младе.

3) Удружења грађана са локалног нивоа

Удружења грађана могу и морају бити значајан партнер локалним властима, доприносећи својим радом испуњењу развојних циљева и приоритета дефинисаних на локалном нивоу. Стога је важно њихов рад подржавати и координирати на начин да одражава стварне потребе младих људи из Града Добоја, истовремено их упућујући на доступне изворе финансија које су им неопходне за предвиђено дјеловање на локалном нивоу. Имајући у виду велики број конкурса на међународном нивоу отворен за ову групу актера, важно је омогућити им редовно информисање и подизање капацитета (кроз обуке, умрежавање са удружењима из партнерских општина/градава и слично).

4) Појединци – становници Града Добоја

Не смије се изгубити из вида ни значај појединачних напора и активности које доприносе повезивању Града са окружењем и шире, и које су такође важан сегмент у остваривању циљева у оквиру политике за младе, прије свега јер се дјеловањем истакнутих појединаца доприноси видљивости и препознатљивости самог Града. Овдје мислимо на различите стипендије до којих млади појединци могу доћи (из различитих области – од спортских до научних), али и награде за различита постигнућа, те појединачна учешћа у програмима и пројектима од значаја за развој омладинске политике Града. Исте треба учинити видљивијим за ширу јавност и ставити у контекст развоја политике за младе Града Добоја.

5) Локални медији и дописништва републичких медија

Значајна карика у дистрибуцији информација широј јавности, коју не треба посматрати искључиво као канал комуникације, већ као партнера у преношењу значајних друштвених порука и приближавању различитих тема од интереса широј јавности. На територији Града Добоја извјештава 10 различитих традиционалних медија и већи број онлајн медија (портала).

Кроз анекс 5 – Анализу ресурса дат је табеларни приказ актера из заједнице који се баве областима од интереса за младе.

7. ВИЗИЈА И МИСИЈА

Када је реч о визији и мисији политике за младе Града Добоја, кроз комуникацију са различитим актерима од значаја дошло се до следећег:

ВИЗИЈА - Добој је модеран, економски стабилан и социјално сигуран град који укључује младе у процесе одлучивања, пружа им подршку у остваривању личних и професионалних циљева и на тај начин доприноси развоју шире заједнице.

МИСИЈА - Млади се укључују у друштвене токове коришћењем локалних капацитета и ресурса, подржани развијеним системом омладинске политике и у сарадњи са свим релевантним локалним актерима на челу са локалном самоуправом.

8. СТРАТЕШКИ ЦИЉЕВИ И ПРИОРИТЕТИ

8.1. СТРАТЕШКИ ЦИЉЕВИ ОМЛАДИНСКЕ ПОЛИТИКЕ

У циљу да се максимализују ефекти и постигнућа у области омладинске политике, дефинисана су три стратешка правца која ће карактерисати приступ при рјешавању проблема идентификованих у локалној заједници – развој услуга, јачање капацитета, међународна сарадња:

- 1) Формирање иновативних услуга за младе како би се унаприједио положај младих у Граду Добоју – повећање обима, квалитета и примјерности услуга и активности намјењених младима;
- 2) Континуиран развој институционалне омладинске политике Града Добоја – јачање локалних ресурса за омладински рад;
- 3) Унапређење омладинске политике Града Добоја кроз размјену добре праксе са другим актерима од значаја, од локалног до међународног нивоа – развијање регионалне и међународне сарадње зарад даљег развоја локалне омладинске политике.

Фокус је стављен на ова три правца будући да су суштинске промјене у прилагођености програмских садржаја за младе, повећању њихове разноврсности, доступности и обухвата могуће само ако се капацитети свих актера у заједници који раде са младима ојачају, додатно умреже и прилагоде партиципативном управљању који укључује и саме младе; с друге стране, компензација за недостајуће ресурсе у самој заједници у многим случајевима може се пронаћи коришћењем ресурса у региону/међународном окружењу.

Када је ријеч о стратешким циљевима, исти произилазе из обављене анализе и представљају очекиване крајње, дугорочне посљедице интервенције, односно реализације планираних мјера и пројеката. Међусобно су комплементарни и постављени тако да подразумемијевају усклађено и интегрисано дјеловање.

Дефинисани стратешки циљеви су:

1. Стратешки циљ 1: унаприједити запошљивост и запосленост младих жена и мушкараца из Града Добоја;
2. Стратешки циљ 2: унаприједити стамбену политику за младе Града Добоја;
3. Стратешки циљ 3: унаприједити могућности за учешће младих у локалним процесима од значаја;
4. Стратешки циљ 4: развијати и подстицати здраве стилове живота код младих;
5. Стратешки циљ 5: развити одговорност младих и укључити их у активности заштите животне средине
6. Стратешки циљ 6: унаприједити услове за стварање безбједног окружења за младе
7. Стратешки циљ 7: унаприједити услове и могућности за квалитетно провођење слободног времена младих.

За сваки од стратешких циљева, дефинисани су специфични проблем и специфични циљ(еви):

СТРАТЕШКИ ЦИЉ 1

Унаприједити запошљивост и запосленост младих жена и мушкараца из Града Добоја

Специфични проблем: млади не посједују потребна практична знања, вјештине и компетенције које су тражене на тржишту рада

Специфични циљ 1

Повећати усклађеност знања, вјештина и компетенција које се стичу у процесу цјеложивотног учења са потребама тржишта рада

Специфични проблем: предузетништво младих није адекватно развијено и није довољно препознат допринос предузетништва смањењу незапослености младих

Специфични циљ 2

Омогућити подстицајне услове за развој предузетништва младих, уз праћење карактеристика локалне заједнице, али и савремених свјетских трендова

Специфични проблем: недостатак функционалног, свеобухватног, квалитетног и одрживог система каријерног вођења и савјетовања младих на градском нивоу

Специфичан циљ 3

Развити функционалан и одржив систем каријерног вођења и савјетовања младих у сарадњи са другим актерима из заједнице

СПЕЦИФИЧНИ ЦИЉ	МЈЕРА
<p>Специфични циљ 1: Повећати усклађеност знања, вјештина и компетенција које се стичу у процесу цјеложивотног учења са потребама тржишта рада</p>	Успоставити Градски програм стручних пракси уз међусекторску координацију и сарадњу са представницима послодаваца
	Развити модел подршке послодавцима и организацијама цивилног друштва (у даљем тексту: ОЦД) које спроводе и развијају механизме за спровођење других облика стицања радне праксе
	Унаприједити постојеће и креирати нове програме неформалног образовања преко којих млади стичу практична знања, вјештине и компетенције које су неопходне на тржишту рада, и стимулирати ОЦД и друге актере из заједнице који их реализују
	Развијати свијест младих о значају неформалног образовања, кроз информативне и промотивне кампање у заједници
	Подржати унапређивање постојећих и креирање нових програма за преквалификацију и доквалификацију
	Уврстити мјере подршке радној мобилности младих у стратегије и акционе планове за запошљавање на локалном нивоу
	Увести стипендије/посебне бенефиције за студије за дефицитарна занимања, према локалној анализи актуелних потреба тржишта рада
	Наставити са организацијом годишњих сајмова запошљавања и увести организовање сајмова образовања, како би се створила прилика да се и средњошколци и студенти упознају са даљим могућностима у заједници (од стране образовних установа и/или локалних послодаваца)
<p>Специфични циљ 2: Омогућити подстицајне услове за развој самозапошљавања и предузетништва младих, уз праћење карактеристика локалне заједнице, али и савремених свјетских трендова</p>	Развити механизме за финансијску подршку младима при покретању бизниса, посебно финансирањем старт-ап (Start-up), социјалног и иновативног предузетништва, као и задругарства
	Развити модел и подржати омладинско, ђачко и студентско задругарство
	Обезбиједити поједностављење административних и правних процедура за предузетништво младих у првим годинама пословања
	Развити афирмативне мјере намијењене младим женама које желе да постану предузетнице, посебно у мање развијеним подручјима
	Пружити подршку програмима и сервисима ОЦД које подстичу стицање предузетничких знања и вјештина и финансијске писмености младих
	Обезбиједити развој предузетничке културе код младих, информисање о примјерима добре праксе младих предузетника и позитивног утицаја на друштво и заједницу
	Подржати институционализовање ученичке компаније као практичног вида учења предузетништва и охрабрити младе за коришћење датог модела
	Подржати развој интернет савјетовалишта која помажу и подстичу младе да започну свој бизнис
Пружити подршку отварању локалних бизнис инкубатора за пружање бизнис старт-ап подршке и пружање менторске подршке кроз различите моделе међусекторске сарадње (попут ИТ инкубатора, пратећи захтјеве	

	савременог тржишта); приближити младима концепт креативних индустрија
	Предузети мјере за оснивање центра за информационе технологије и софтвер, уз пратеће едукације за програмирање и 3Д моделирање, сходно савременим потребама пословног окружења
	Промовисати и подржавати развој и представљање сеоског туризма и пољопривредних домаћинстава на тржишту (кроз едукације за израду бизнис планова и пројеката, подршку у брендирању и промоцији)
	Развити програме обуке младих за samozapošljavanje путем удруживања у умјетности и култури
	Креирати посебне олакшице за младе из осјетљивих група (незапослени и сиромашни млади, самохрани родитељи, особе са инвалидитетом итд.)
<p>Специфичан циљ 3: Развити функционалан и одржив систем каријерног вођења и савјетовања младих у сарадњи са другим актерима из заједнице</p>	Обезбиједити развој постојећих и стварање нових програма каријерног вођења и савјетовања за младе у систему средњег образовања
	Подржати унапређење постојећих и развој нових програма каријерног вођења и савјетовања за незапослене младе ван система образовања, као и младе из осјетљивих група
	Подржати оснивање локалног центра и тимова за каријерно вођење и савјетовање при школама, факултетима, универзитетима, удружењима која спроводе омладинске активности
	Обезбиједити подршку за програме ОЦД и других актера из заједнице за каријерно информисање младих на локалном нивоу
	Омогућити обуке и континуирано усавршавање различитих актера из заједнице за пружање услуга каријерног вођења и савјетовања за младе

СТРАТЕШКИ ЦИЉ 2

Унаприједити стамбену политику за младе Града Добоја

Специфични проблем: непостојање услова за осамостаљивање младих (студената, запослених и незапослених младих, младих породица) услјед свеукупне економске ситуације

Специфичан циљ 1

Развити и унаприједити систем мјера за осамостаљивање и становање младих

СПЕЦИФИЧНИ ЦИЉ	МЈЕРА
<p>Специфични циљ 1: Развити и унаприједити систем мјера за осамостаљивање и становање младих</p>	Наставити са развојем субвенционисаних мјера за становање младих (суфинансирање средстава за куповину станова за младе парове; ниске пореске стопе; субвенционисани кредити; непрофитни станови за младе)
	Развити посебне мјере подршке за осамостаљивање и становање за самохране мајке и младе ван образовног система
	Унаприједити мјере за привремено становање младих: -Континуирано радити на унапређењу услова и проширењу капацитета у оквиру ученичких и студентских домова -Обезбиједити субвенционисано становање за студенте који живе ван студентских домова

СТРАТЕШКИ ЦИЉ 3

Унаприједити могућности за учешће младих у локалним процесима од значаја

Специфични проблем: локални стратешки оквир не подстиче и не стимулише учешће и активизам младих, јер не ствара адекватне услове за остваривање омладинског учешћа и активизма. Не постоје ефикасни механизми за интегрисање омладинских перспектива у јавне политике и учешће младих.

Специфични циљ 1

Унаприједити стратешки оквир за друштвени активизам и учешће младих у процесима доношења одлука и развоју политика за младе

Специфични проблем: субјекти омладинске политике немају довољно развијене и изграђене капацитете за спровођење и праћење омладинске политике. Удружења која спроводе омладинске активности немају услове који омогућавају континуиран рад и развој програма са младима и прилагођен и развијен систем комуникације са младима.

Специфични циљ 2

Успоставити услове за изградњу капацитета и синергију у раду субјеката омладинске политике и одрживи развој, и формирање и укључивање већег броја удружења која спроводе омладинске активности

Специфични проблем: млади нису у довољној мјери информисани о значају волонтирања, нити охрабрени да учествују у истом. Изостаје подршка волонтерским акцијама.

Специфични циљ 3

Унаприједити услове за волонтирање међу младима и за младе

СПЕЦИФИЧНИ ЦИЉ	МЈЕРА
Специфични циљ 1: Унаприједити стратешки оквир за друштвени активизам и учешће младих	Дати препоруку свим институционалним актерима да у развој својих политика уврсте перспективе младих и представнике младих
	Развити смјернице за омладинско и родно одговорно буџетирање на свим нивоима Града
	Подржати функционално и активно укључивање представника младих у рад и одлучивање јавних институција и организација на равноправној основи

<p>у процесима доношења одлука и развоју политика за младе</p>	<p>Развијати механизме комуникације и координације између младих и доносилаца одлука пратећи међународни модел структурираног дијалога</p> <p>Редовно пратити и извјештавати о праћењу реализације активности из акционог плана за младе Града Добоја</p>
<p>Специфични циљ 2: Успоставити услове за изградњу капацитета и синергију у раду субјеката омладинске политике, уз формирање и укључивање већег броја удружења која спроводе омладинске активности</p>	<p>Утврдити све субјекте омладинске политике који учествују у спровођењу исте, њихове улоге и одговорности у процесу спровођења</p> <p>Развити програме обуке субјеката омладинске политике за развој, реализацију и праћење спровођења омладинске политике Града Добоја</p> <p>Подржати развој капацитета младих да као изабрани представници младих, учествују у процесима развоја политика и доношењу одлука, на свим нивоима, од локалног до међународног</p> <p>Утврдити услуге доступне младима на локалном нивоу које пружају институције и организације (каталог услуга), и обезбиједити подршку за развој, стандардизовање и одрживо финансирање постојећих и стварање нових услуга, уз обезбјеђену координацију и синергију</p> <p>Услијед недостатка услова за рад, омогућити коришћење јавних простора удружењима која спроводе омладинске активности за реализацију програма за младе</p> <p>Предузети неопходне кораке за успостављање јединственог омладинског информативно-едукативног центра који би нудио логистичке и програмске услуге младима из Града Добоја и шире</p> <p>Подржати програме за унапређење знања и вјештина омладинских активиста за ефикасан допринос друштву кроз рад постојећих удружења која спроводе омладинске активности и формирање нових удружења младих и за младе</p> <p>Омогућити континуирано финансирање програма удружења која спроводе омладинске активности који доприносе развоју друштва и омогућавају активно учешће младих</p> <p>Подржати активно укључивање младих из осетљивих група у рад удружења која спроводе омладинске активности и развој њихових компетенција</p> <p>Подржати програме политичке едукације и мотивисања младих жена и мушкараца за учешће у политичком животу и изборним процесима</p> <p>Подржати активности размјене искустава, преноса знања и вршњачке едукације у оквиру и између удружења која спроводе омладинске активности, као и даљег преноса знања различитим категоријама младих</p> <p>Подржати развој и реализацију пројеката међународне сарадње; учешће у међународним скуповима, процесима и тијелима</p> <p>Подржати информативне активности за младе, наставнике и стручне сараднике и савјете родитеља у средњим школама о сврси мобилности и доступним програмима мобилности за младе</p> <p>Развити механизам асистенције младима у административним процедурама на локалном нивоу за националне и међународне програме мобилности</p> <p>Развити смјернице за иновативне начине укључивања младих и мотивисање за активно учешће, које укључује родну перспективу и подстицајне мјере за осјетљиве групе младих</p> <p>Подржати развој нових начина комуникације и канала комуникације удружења која спроводе омладинске активности са младима, са циљем допирања до што већег броја младих људи</p> <p>Подстицати и промовисати родно осјетљив језик у информисању младих</p> <p>Омогућити подршку развоју медијских садржаја за младе усмјерених на представљање младих у позитивном контексту, позитивне примјере и достигнућа младих</p>

	Подстицати активности обуке новинара за извјештавање о младима, праћење младих и њихових потреба и прилагођавање тема медијског садржаја интересовањима младих
<p>Специфичан циљ 3: Унаприједити услове за волонтирање међу младима и за младе</p>	Подржати волонтерске активности удружења која спроводе омладинске активности и неформалних омладинских група
	Подстицати образовне, културне и спортске установе да препознају, подрже и вреднују волонтирање младих
	Успоставити сарадњу са бизнис заједницом у области волонтирања (корпоративно волонтирање)
	Подстицати међугенерациску сарадњу и укључивање младих из осетљивих група кроз волонтерске програме, пројекте и иницијативе
	Развијати програме волонтирања у ванредним ситуацијама
	Укључити програме волонтирања у локалне планове развоја, као и у планове рјешавања ванредних ситуација
	Подржати и промовисати програме који промовишу волонтирање као друштвено корисну активност, како међу младима тако и у широј заједници
	Подржати успостављање, развој и рад локалног волонтерског сервиса и волонтерских сервиса у оквиру субјеката омладинске политике
	Редовно информисати субјекте омладинске политике како би разумјели правне обавезе и унаприједили заштиту волонтера и корисника волонтирања

СТРАТЕШКИ ЦИЉ 4

Развијати и подстицати здраве стилове живота код младих

Специфичан проблем: примјетан је тренд повећавања ризичног понашања и погоршања здравља младих. Млади немају доступне адекватне програме и услуге превенције.

Специфичан циљ 1

Креирати нове, унаприједити постојеће и учинити доступним већем броју младих програме промоције здравља и превенције ризичног понашања код младих

Специфичан проблем: недовољна физичка активност младих, као фактор у настајању многих обољења. Недостатак квалитетних омладинских иницијатива за унапређење здравих стилова живота.

Специфичан циљ 2

Унаприједити услове за развој здравих стилова живота младих жена и мушкараца из Града Добоја

СПЕЦИФИЧНИ ЦИЉ	МЈЕРА
Специфични циљ 1: Креирати нове, унаприједити постојеће и учинити доступним већем броју младих програме промоције здравља и превенције ризичног понашања код младих	Успоставити савјетовалиште за младе који ће укључити у једнакој мјери младе жене и мушкарце
	Увести онлајн савјетовалиште са доступним услугама доктора, правника и психолога који би са младима анонимно комуницирали на тему здравствених изазова са којима се суочавају (ментално здравље, малољетничке трудноће, злоупотреба психоактивних супстанци и сл.)
	Континуирано радити на изради и промоцији програма за превенцију здравља, као и програма превенције од ризичног понашања младих
	Развијати и подржати програме вршњачке едукације младих за превенцију болести зависности од психоактивних супстанци, игара на срећу и нових медија
	Развијати и подржати програме едукације родитеља и наставника за превенцију и препознавање болести зависности од психоактивних супстанци, игара на срећу и нових медија код младих
	Развијати и подржати програме чији је основни циљ унапређење репродуктивног здравља младих и планирања породице
	Развијати и подржати програме едукације младих, родитеља и наставника за унапређење менталног и општег здравља младих
	Формирати савјетовалиште за ментално здравље и услуге психолошке подршке и помоћи ван здравствених установа – психолошки кутак за младе
	Развијати и промовисати програме правилне исхране и превенције гојазности код младих жена и мушкараца – увести концепт редовних консултација са нутриционистом
Унаприједити и развити систем школских такмичења и увођење разноврсности спортских дисциплина и стимулацију укључивања свих	

<p>Специфичан циљ 2: Унаприједити услове за развој здравих стилова живота младих жена и мушкараца из Града Добоја</p>	<p>младих, са посебним освртом на младе жене (како у оквиру наставних, тако и у оквиру ваннаставних активности, попут градских Игара без границе)</p>
	<p>Подржати изградњу, санацију и адаптацију јавних простора и стављање у функцију квалитетног провођења слободног времена младих кроз стварање услова за додатне спортске активности</p>
	<p>Испитати могућност и доступне моделе из окружења за субвенционисање чланарина за дјецу и младе у спортским удружењима на буџету Града, за почетак за породице са више дјецe/младих који се баве спортом</p>
	<p>Подићи капацитете спортских радника кроз неформалну едукацију за коришћење спорта као канала за преношење важних друштвених порука и промоцију позитивних вриједности (превенција болести, заштита и промоција људских права, социјална кохезија, здрави стилови живота, итд.).</p>
	<p>Увођење додатних стимулација за подстицање и промоцију спорта међу младим женама и особама са инвалидитетом</p>
	<p>Промовисати улогу и значај спорта за благостање заједнице кроз редовне информативне кампање и обележавање међународних датума од значаја (попут Међународног дана школског спорта)</p>
	<p>Редовно организовати уличне активности већег формата у циљу популаризације аматерског, рекреативног и школског спорта међу дјецом и младима</p>

СТРАТЕШКИ ЦИЉ 5

Развити одговорност младих и укључити их у активности заштите животне средине

Специфични проблем: млади немају довољно знања о животној средини, нити развијену свијест о значају животне средине и одрживог развоја.

Специфични циљ 1

Развити одговорност младих жена и мушкараца према очувању животне средине и повећати број активности усмјерених ка заштити животне средине

СПЕЦИФИЧНИ ЦИЉ	МЈЕРА
<p>Специфични циљ 1: Развити одговорност младих жена и мушкараца према очувању животне средине и повећати број активности усмјерених ка заштити животне средине</p>	<p>Развијати и подржати обуке за вршњачке едукаторе за рад са младима на унапређењу животне средине, одрживом развоју и климатским промјенама</p>
	<p>Развити програме обуке младих, родитеља и наставника за унапређење животне средине, одрживи развој и климатске промјене</p>
	<p>Подстаћи развој обука за младе за отклањање и превазилажење ризика по здравље у случају ванредних ситуација и еколошких катастрофа</p>
	<p>Континуирано радити на информисању младих, родитеља и наставника за заштиту и унапређење животне средине, одрживи развој и климатске промјене у циљу подизања свијести о значају ових тема (између осталог, и кроз синхронизоване еколошке акције на територији Града поводом међународних дана посвећених животној средини)</p>
	<p>Подстицати нискобуџетне еколошке акције у синергији различитих субјеката на територији Града (садња, чишћење, итд.)</p>
	<p>Подстицати формирање секције младих горана у основним и средњим школама, радити на њиховом повезивању у циљу заједничког дјеловања, као и повезивању са Шумама Српске зарад потенцијалних заједничких акција већег обима</p>

СТРАТЕШКИ ЦИЉ 6

Унаприједити услове за стварање безбједног окружења за младе

Специфични проблем: недостатак адекватних програма за информисање младих о безбједносним ризицима и пријетњама којима су изложени

Специфичан циљ 1

Успоставити свеобухватан и континуиран систем информисања и образовања младих о безбједносним изазовима, ризицима и пријетњама, као и безбједном понашању у заједници

Специфични проблем: Присутност вршњачког насиља, насиља према ЛГБТ популацији и другим осјетљивим категоријама становништва, насиља у партнерским односима, непоштовање људских и мањинских права и (зло)употреба оружја.

Специфични циљ 2

Креирати специфичне програме и унаприједити и интензивирати рад и дијалог са младима на теме поштовања људских и мањинских права, родне равноправности, прихватања различитости, толеранције и његовања ненасилних начина комуникације

Специфичан проблем: Недовољна упознатост са облицима и размјерама опасности у сајбер заједници и трајна изложеност истима

Специфични циљ 3

Унаприједити ниво информисаности младих о негативним појавама у сајбер простору и начинима заштите од истих

СПЕЦИФИЧНИ ЦИЉ	МЈЕРА
Специфични циљ 1: Успоставити свеобухватан и континуиран систем информисања и образовања младих о безбједносним изазовима, ризицима и пријетњама, као и безбједном понашању у заједници	Подржати истраживања и стручне анализе о безбједносним изазовима, ризицима и пријетњама којима су млади изложени на локалном нивоу
	Унаприједити наставне и ваннаставне активности садржајима који омогућавају младима да стекну нова знања, вјештине и способности из области безбједности
	Редовно реализовати информативне кампање уз коришћење канала комуникације пријемчивих младима зарад указивања на опасности и пријетње у непосредном окружењу, као и начине реаговања на исте
	Унаприједити постојеће и развити нове програме и активности који обухватају безбједносне ризике којима су млади изложени у саобраћају
	Развити и подржати активности за превенцију и сузбијање родно заснованог, сексуалног и партнерског насиља над младим женама
	Унаприједити информисање младих о потенцијалним опасностима ношења и злоупотребе оружја и оруђа и експлозивних направа

<p>Специфични циљ 2: Креирати специфичне програме и унаприједити и интензивирати рад и дијалог са младима на теме поштовања људских и мањинских права, родне равноправности, прихватања различитости, толеранције и његовања ненасилних начина комуникације</p>	<p>Подржати и спроводити истраживања, активности и програме који обухватају најчешће стереотипе и предрасуде у друштву и проналазе начине како да их млади превладају/потисну</p>
	<p>Развијати и подржати програме вршњачке едукације и интеркултуралног учења који промовишу толеранцију, разумијевање и антидискриминацију</p>
	<p>Сензибилисати и едуковати наставнике и омладинске раднике како да реагују у случајевима вршњачког насиља (упознавање са процедурама поступања)</p>
	<p>Подржати програме развоја вјештина ненасилног рјешавања конфликта међу младима</p>
	<p>Развити нове и унаприједити постојеће програме подршке младима који су били жртве насиља, нарочито жртве родно заснованог насиља</p>
	<p>Успоставити ефикасније механизме за психо-социјалну подршку жртвама насиља (уз њихово укључивање у културне, спортске, образовне активности у заједници)</p>
<p>Специфични циљ 3: Унаприједити ниво информисаности младих о негативним појавама у сајбер простору и начинима заштите од истих</p>	<p>Развијати програме који оспособљавају младе да препознају и адекватно реагују на дигитално насиље, тј. насиље које настаје примјеном информационе технологије</p>
	<p>Редовно информисати младе о негативним странама претјеране употребе доступних информационих технологија и опасностима повезаним за исте</p>
	<p>Организовати синхронизоване активности поводом Међународног дана безбједног интернета како би се скренула пажња заједнице на размјере овог изазова</p>
	<p>Подржати оснивање и опремање јавних простора на локалном нивоу у којима млади могу бесплатно да користе нове технологије и интернет, уз пратеће обуке за развој информационе писмености, тј. вјештина младих за тражење и коришћење информација, посебно за младе из осјетљивих група (значајно и са аспекта изложености пријетњама са интернета)</p>

СТРАТЕШКИ ЦИЉ 7

Унаприједити услове и могућности за квалитетно провођење слободног времена младих

Специфичан проблем: недостатак адекватног садржаја и услуга за младе различитог формата за квалитетно провођење слободног времена

Специфични циљ 1

Унаприједити инфраструктуру за младе и подизати капацитете потенцијалних пружалаца услуга за рад са младима

Специфичан проблем: финансијски и логистички изазови са којима се суочавају млади, а посебно млади из руралних дијелова Града Добоја, за учешће у постојећим садржајима

Специфични циљ 2

Створити предуслове за укључивање већег броја младих у доступне садржаје и услуге за младе креиране у циљу њиховог квалитетнијег провођења слободног времена

СПЕЦИФИЧНИ ЦИЉ	МЈЕРА
Специфични циљ 1: Унаприједити инфраструктуру за младе и подизати капацитете потенцијалних пружалаца услуга за рад са младима	У консултацији са градским архитектом, испитати просторне прилике за увођење додатних садржаја за рекреацију младих – стазе за трчање и вожњу бицикла, теретане на отвореном
	Подржати развој креативних и културних клубова за младе у образовним установама
	Повезати постојеће драмске секције младих и ставити им на располагање јавни простор као иницијални корак у формирању сцене за младе Града Добоја
	Обезбиједити подршку за развој онлајн провајдера културне партиципације младих
	Обезбиједити подршку институцијама културе за рад на укључивању младих у стварање садржаја и коришћење културних садржаја
	Подржати програме обуке запослених у институцијама културе о савременим начинима и механизмима представљања културних садржаја на начин прилагођен и близак младима
	Подржати додатне програме обуке за наставнике и стручне сараднике за креативан рад и увођење нових технологија у рад са младима, како у наставном, тако и у ваннаставном процесу
	Стимулисати наставнике и стручни кадар мотивисан за додатни рад са дјецом и младима на унапређењу садржаја за квалитетно провођење слободног времена (школски хор, читалачки/дебатни клуб, курс креативног писања, драмска секција)
	Увести редовне координационе састанке представника школа са територије Града у циљу припреме плана потенцијалних заједничких активности (на тај начин обезбјеђујући разноликост и већи број доступних садржаја за младе)
Специфични циљ 2: Створити предуслове за укључивање већег броја младих у доступне садржаје и услуге за младе креиране у циљу њиховог квалитетнијег провођења слободног времена	Већ постојеће активности које појединачне школе реализују учинити доступним за друге школе и представити широј заједници (Ноћ истраживача, Игре без границе и сл.)
	Увести посебне термине за младе ствараоце у оквиру програма институција културе без надокнаде
	Радити на увођењу бенефицираних цијена за коришћење доступних спортских садржаја за младе из осјетљивих група
	Организовати садржаје на отвореном који би били доступни већем броју младих без финансијске надокнаде (филмске пројекције и позоришне изведбе на отвореном, концерти неафирмисаних младих бендова из Добоја и сл.)
	Испитати могућност да се доступни јавни простори у оквиру сваке од мјесних заједница (како у урбаном дијелу, тако и у руралним дијеловима Града) адаптирају и ставе у функцију мјесних инфо центара, у којима би млади у свом непосредном окружењу могли доћи до потребне информације или реализовати своје активности)

	Установити могућност за реорганизовање линија локалних превозника, како би се повећала фреквенција доступног транспорта за младе из руралних дијелова и/или испитати могућност набавке комбија за локални транспорт дјецe и младих
--	--

Омладинска политика Града Добоја у свој центар ставља потребе и приоритете младе особе – циљ документа је да у локалној заједници створи услове за пуни лични, професионални и друштвени развој младих људи, пружајући им тражене услуге и садржаје за останак у граду. С тим у вези, подједнако је посвећена економској и социјалној компоненти развоја, показујући да политици запошљавања, стамбеној политици и обезбјеђивању предуслова за активно учешће младих у свим процесима у заједници даје на подједнаком значају за обезбјеђивање благостања за младе. С тим у вези, документ је оријентисан ка стварању позитивне и стимулативне климе за подстицање запошљавања, samozapošljavanja и предузетништва младих, паралелно радећи на развоју садржаја и услуга за стицање квалитетног образовања и правовремено информисање, као и за учешће младих у различитим културним, образовним, спортским и другим садржајима, од локалног до међународног нивоа.

Посебну пажњу посвећује укључивању младих у процесе доношења одлука као једној од мјера којој се треба посветити више у наредном периоду – због тога ће се цијели процес успостављања кохерентног система политике за младе управо и водити мотом „Добој – град по мјери младог човјека“. Млади људи спремни су да узму учешћа у даљем развоју заједнице, али су им потребни подршка и усмјерење, што се може обезбиједити само синергијским дјеловањем актера из заједнице.

Додатно, омладинска политика Града Добоја не идентификује као посебне приоритетне области социјалну укљученост младих (са фокусом на младима из осјетљивих група), родну равноправност и информисаност младих, будући да ова три приоритета настоји да интегрише у све друге, сматрајући их међусекторским темама које се налазе у основи свих других наведених приоритета. Циљ овако постављене омладинске политике је да се створе системски предуслови да млади у ризику од социјалне искључености буду адекватно препознати и подржани у укључивању у економске, друштвене и културне токове, те да исти принцип буде примјењен када је у питању разлика на основу пола.

Такође, омладинска политика креирана је на начин да у своје средиште стави информисаног и едукованог младог појединца, те се већина предложених мјера односи управо на информисање и едукацију младих о различитим темама од непосредног интереса за њихов лични и друштвени развој. Све ово у крајњој инстанци треба да резултира спремношћу младих да свој живот и каријеру граде у локалној заједници, те да смањи одлив младог становништва са територије Града Добоја, посебно имајући у виду да исти предњачи по миграцијама када су млади у питању.

9. ИНСТИТУЦИОНАЛНЕ И МАТЕРИЈАЛНЕ ПРЕТПОСТАВКЕ ЗА СПРОВОЂЕЊЕ ДОКУМЕНТА

Један од циљева документа је и да укаже на институционалне и материјалне претпоставке чије је остваривање неопходно зарад дугорочног унапређења положаја младих у Граду Добоју. С тим у вези, издвајамо сљедеће:

1) Успостављање структуре/а унутар градске власти у чијем би се портфолију налазила примарно питања младих:

Констатовали смо већ да се структурно гледано младима унутар Скупштине Града бави Комисија за питања младих, а у оквиру Градске управе – два референта у чијем портфолију се не налазе примарно питања младих, али се баве и њима по потреби. Уколико би млада особа из Добоја пожељела да ступи у контакт са неким из Градске управе, то би јој у великој мјери било отежано и чињеницом да на званичној интернет презентацији Града Добоја нису остављени прецизни контакти који би водили ка датим структурама, нити је јасно наведено чиме се исте баве.

Град који тежи модернизацији и отворен је за различите реформске процесе свакако препознаје улагање у младе као један од својих приоритета. Стога није довољно уредити стратешки оквир доношењем петогодишње омладинске политике са пратећим једногодишњим акционим планом за младе, већ је потребно и успоставити структуру унутар градске власти која би се бавила праћењем спровођења истог, те координацијом низа других питања од значаја за младе.

Изградња система подразумјева различите кораке – од формирања Савјета за младе, преко успостављања мјесних канцеларија за младе као евентуалног модела интензивирања рада са младима на локалном нивоу, до покретања инфо тачке – омладинског информативно-едукативног центра, у оквиру кога би се младима нудиле различите услуге од значаја за њихов даљи лични и професионални развој.

Најважнијим за први тренутак сматрамо формирање локалног Савјета за младе, као централног координационог тијела за бављење омладинском политиком на нивоу Града Добоја. У структуру истог требало би укључити различите представнике градске власти чији је рад од непосредног значаја за младе (Одјељења за привреду и друштвене делатности, финансијских и правних служби, итд.), различитих јавних установа и институција које се баве младима, али и саме представнике младих на основу отвореног позива са јасно дефинисаним критеријумима селекције. Успостављање овог тијела не би претјерано оптеретило буџет Града, али би допринјело олакшаном креирању и координацији свих активности од значаја за даљи развој омладинске политике Града.

На средњорочном нивоу (2-3 године), свакако би требало размотрити могућност успостављања структуре попут мјесних канцеларија за младе (на основу позитивних

примјера из региона) које би могле представљати мјесне инфо центре за младе. До овога може доћи одвајањем приступачног простора у коме би се организовале различите активности за младе; гдје би млади могли доћи да се информишу о низу питања од значаја, те који би млади могли да користе за организовање сопствених активности на нивоу сваке од мјесних заједница у оквиру Града Добоја, чиме би се успоставио адекватан баланс између понуђених садржаја и информација за младе из урбаних и руралних дијелова Града.

На дугорочном нивоу (3-5 година), интенција је да капацитети за реализацију омладинске политике Града Добоја ојачају у довољној мјери да Град уз експертску подршку приступи успостављању и отварању јединственог простора за младе који би функционисао као сервис за организовање и пружање континуиране неформалне едукације и служио подизању капацитета, унапређењу знања и вјештина младих из Добоја и шире – омладинског информативно-едукативног центра.

Исти би пружао инфраструктуру и логистику за различите обуке, тренинге и активности другог формата (образовне, културне, забавне, хуманитарне, еколошке и сл.), али би такође самостално предлагао и иницирао на мјесечном и кварталном нивоу различите програме за младе.

За такав концепт неопходно је обезбиједити адекватан простор који би одговарао потребама младих – појединаца, неформалних група младих, као и омладинских, спортских и културних, те других удружења грађана. При успостављању наведеног центра, били би праћени сви логистички и програмски стандарди квалитета омладинског сектора Савјета Европе, те би у наставку процеса наведени центар аплицирао за добијање специфичне акредитације у омладинском пољу¹⁷ - „ознаке квалитета“ за омладинске центре. По испуњавању услова за стицање исте, постао би трећи акредитован омладински центар из региона, након Еколошког центра Радуловачки из Сремских Карловаца, Србија и Омладинског центра Брежице, Словенија. То би га високо позиционирало на регионалној и међународној мапи омладинске политике, посебно узимајући у обзир повољан геостратешки положај који Град Добој има.

Позитивно је то што Град Добој располаже објектима који би се могли користити у те сврхе, те између осталог указујемо и на Соколски дом. Исти располаже простором који би се могао реорганизовати у функционалне радне цјелине, са неопходном пратећом инфраструктуром – садржајима за неформалну едукацију и савјетовалиштем за младе, али евентуално и библиотеком/читаоницом, итд. те простором који би се могао адаптирати у смјештајни дио са услугом ноћења и исхране за учеснике активности који долазе ван територије Града Добоја.

¹⁷ <https://www.coe.int/en/web/youth/quality-label-for-youth-centres>

У Соколском дому налази се довољно употребљивог радног простора који би се могао преуредити у функционалне сале за састанке и реализацију различитих тематских обука, пратећи све захтјеве савременог интерактивног рада са младима (уз неопходну техничку опрему, библиотеку и виртуелну библиотеку, инфо центар, психолошки кутак за младе и сл.). У оквиру дома тренутно се налази и спортска дворана, чије димензије остављају довољно могућности за адаптацију простора за низ различитих активности за младе (сцена за младе, мања конгресна сала, кино сала/сала за локалне музичке бендове, простор за обуке и сл.).

Све даље активности у вези са успостављањем омладинског информативно-едукативног центра локалног, републичког, регионалног и међународног значаја биће регулисано посебним актом који ће се односити конкретно на ову структуру за младе. Тим документом биће регулисано и остваривање предуслова за успостављање једне овакве структуре, са посебним дијелом који ће се односити на обезбјеђивање финансијске подршке за неопходне активности. Интенција је да се фокус стави на средства из доступних програма подршке и извора финансирања са међународног нивоа, имајући у виду шири друштвени значај планираног објекта.

2) Реорганизација буџетских издвајања тако да прате приоритетно дефинисане активности из омладинског поља на годишњем нивоу

Као што је наведено, петогодишња омладинска политика треба да буде праћена израдом једногодишњег локалног акционог плана за младе. Исти, поред јасно дефинисаних активности, актера задужених за њихову реализацију, временских рокова за спровођење и индикатора успјеха (узмјерених ка квалитетном праћењу и евалуацији оствареног), треба да садржи и прецизан пресјек финансијских средстава потребних за реализацију зацртаног.

Стога се приликом успостављања стратешког оквира политике за младе Града Добоја треба водити СМАРТ циљевима (Specific-Measurable-Achievable-Relevant-Timely или специфични-мерљиви-остварљиви-релевантни-временски дефинисани) и имати на уму да издвајања не морају нужно оптеретити само буџет Града Добоја, већ се иста могу потраживати кроз пројекте подржане са републичког или међународног нивоа. Циљ није оптеретити градска средства, већ створити предуслове за увећање буџета за активности из области омладинске политике кроз коришћење других доступних извора подршке.

Ипак, адекватна пројекција буџета обухвата и активности које се налазе у непосредној надлежности Градске управе, а симболичног су износа у односу на средства потребна за програмске активности: у питању су средства потребна за спровођење самог процеса израде локалног акционог плана за младе, као и средства потребна за редован рад Савјета за младе Града Добоја.

У наставку, у надлежности Савјета за младе евентуално би се могле интегрисати и активности које би представљале додатну подршку и улагање у младе, било појединачно или кроз удружења младих и за младе, а које су кроз анализу стања дефинисане као недостајуће:

-Расписивање конкурса за стипендирање најбољих студената са територије Града Добоја и конкурса за награђивање ученика основних и средњих школа за постигнуте успјехе на признатим такмичењима у земљи и иностранству;

-Расписивање годишњих конкурса за подршку удружењима младих и за младе за пројекте усмјерене ка остваривању јавног интереса Града Добоја у области омладинске политике, чији би приоритети проистицали из Стратегије развоја омладинске политике Града Добоја за период 2020-2025. и пратећег локалног акционог плана за младе;

-Избор за „Најактивисту“ Града Добоја, чиме би Град показао да препознаје и вреднује напоре појединаца да допринесу квалитету живота локалне заједнице.

У првој фази, могло би се кренути и са мањим издвајањима која би заправо представљала јасан знак да Град препознаје младе, истакнуте омладинске појединце и њихова удружења као значајне партнере у спровођењу омладинске политике.

Дефинисање јасних критеријума, транспарентност процеса и отвореност за консултације са младима око истих додатно би учврстили везу између младих и локалне власти и ојачали повјерење младих у доносиоце одлука.

3) Унапређење система информисања младих људи са територије Града Добоја

Када млада особа из Добоја пожели да се активира или једноставно информише о доступним могућностима/садржајима на локалном нивоу, нема много опција за то и већина се своди на самостално истраживање, махом кроз претраживање доступног интернет садржаја. У овом тренутку чак ни на званичној интернет презентацији Града Добоја не постоји простор одвојен за омладинске теме, што би свакако могао бити један од првих корака ка унапређењу информисаности младих.

При разматрању мјера којима би се унаприједило информисање младих у Граду Добоју, полазимо од сљедећих питања:

-Како Град Добој комуницира сервисне информације ка младима?

-Користи ли, у којој мјери и које тачно друштвене мреже?

-Усмјерава ли своје објаве и саопштења ка специфичним циљним групама?

Један од примјера добре праксе из региона о чијем преузимању би се могло размишљати је пројекат „ИНФОрмисани млади – АКТИВни млади“ који се реализује у општини Рашка, Србија, а чија је укупна вриједност 12.000,00 КМ.

Пројекат подразумијева набавку 6 паметних телевизора и инсталацију интернет платформе у циљу боље информисаности младих. Телевизори су постављени у све основне и средње школе у Рашки. Информисање се односи на дјељење позитивних примјера које остварују институције, групе или појединци (реализоване активности канцеларије за младе и других институција у којима су учествовали млади, пројекти, појединачни успјеси спортиста, умјетника, музичара, младих предузетника).

Исте информације истовремено ће се смјењивати на свим телевизорима на свим локацијама. Циљ је олакшати младима приступ информацијама од значаја.

Интернет платформом ће се руководити путем једног рачунара, а јасно је утврђен протокол достављања информација од значаја, као и само пласирање истих.

Потреба за оваквим иновативним приступом информисања младих произилази из чињенице да не постоји јединствено мјесто или сајт који информише младе о свим догађајима од интереса, а друштвене мреже се (као средство информисања) брзо смјењују у погледу популарности и форма информације није прилагођена младима.

Даље, требало би обавити анализу који су локални и регионални портали (географски – на нивоу добојске регије) најпраћенији међу младима, након чега би се добијена информација могла искористити за прецизно и циљано пласирање садржаја ка младима.

Увођење периодичних Инфо дана на различите теме од значаја за младе, који би се оглашавали на мјестима на којима се окупљају млади (образовне институције, спортски клубови и сл.) такође представља један од начина да се значајне информације дистрибуирају до већег броја заинтересованих младих.

Ипак, не смије се занемарити ни утицај савремених информационих технологија на живот младе особе, те је једна од опција за унапређење система информисања и – развој андроид апликације која би пружала сервисне информације од значаја за младе на дневном нивоу.

Свјесни смо да успјех информисања зависи од обје стране, те да је битна и проактивност и иницијатива младих, због чега је значајно да све структуре које се баве младима на дневном нивоу охрабрују младе да се активирају и помогну им да спознају како то да учине.

4) Јачање омладинског сектора Града Добоја кроз успостављање нових субјеката омладинске политике

Иако на територији Града Добоја постоје неформалне групе младих, ђачки парламенти, спортска удружења усмјерена ка дјецима и младима, омладинске секције синдиката, омладине политичких странака, мали је број омладинских удружења и удружења за младе, што процедурално ствара одређене изазове за подношење приједлога различитим фондовима.

С тим у вези, у наредном периоду треба посветити адекватну пажњу подстицању друштвеног активизма младих кроз удружења грађана.

Младе људе битно је упознати како са свим предностима и значајем активног деловања кроз цивилни сектор, тако и са процедурама за формирање удружења грађана, не би ли се у наредном периоду повећао број омладинских удружења које дјелује на територији Града Добоја, бавећи се различитим питањима од интереса за младе, али и различитим категоријама младих, те територијално покривајући и урбане и руралне дијелове Града Добоја.

5) Подизање капацитета различитих актера за коришћење доступних међународних могућности у циљу даљег развоја локалне омладинске политике

Истински ко-менаџмент између локалне администрације, различитих структура које се баве младима и самих младих, коме модерне заједнице теже, указује на неопходност укључивања младих у све процесе и одлуке које их се директно тичу, али и на то да нису само носиоци власти одговорни за ефикасно спровођење локалне омладинске политике. Стога адекватан приступ овом питању подразумијева да се по обављеном мапирању свих актера од значаја дефинише улога сваког од њих у спровођењу омладинске политике и пратећег локалног акционог плана за младе.

Сваки од ових актера потенцијални је корисник међународних средстава (кроз доступне фондове, од регионалног до међународног нивоа), те је важно да се:

1. направи преглед доступних донаторских средстава усмјерених ка питањима младих по достављеном моделу, уз унијете рокове (Анекс 3 – Кратак преглед међународних фондова од интереса за младе);
2. предузме сет активности како би подигли капацитети различитих актера за коришћење ових средстава (прије свега, кроз адекватне обуке за припрему пројектних приједлога и управљање пројектним циклусом).

С тим у вези, битно је утврдити и постојећу експертизу и искуство међу актерима јер исто може бити драгоцјено при преношењу на друге субјекте омладинске политике Града Добоја (овде прије свега указујемо на могућност да су нека удружења активни

корисници донаторских средстава или да и сам град учествује у различитим међународним програмима).

Дефинисане приоритетне активности (које ће се наћи у локалном акционом плану за младе) одредиће правце дјеловања ка доступним фондовима – од међународних донатора чије се канцеларије налазе на територији Босне и Херцеговине (амбасаде, Делегација ЕУ при БиХ, Мисија ОЕБС, Канцеларија Савјета Европе у БиХ, агенције Уједињених нација) преко регионалних фондова (Регионална канцеларија за сарадњу младих, Фонд за Западни Балкан) до различитих европских структура (Европска омладинска фондација, програми Европске комисије са фокусом на ЕРАСМУС+). Такође, дефинисаће да ли се претрага односи на инфраструктуру или програмско дјеловање.

Адекватно информисање и обука различитих актера повећаће могућност за коришћење додатних средстава мимо оних предвиђених буџетом Града и стога је ово питање једно од првих којима треба посветити пажњу у наставку процеса.

10. МОНИТОРИНГ И ЕВАЛУАЦИЈА

До успостављања структуре у оквиру Градске управе која ће се приоритетно бавити питањима младих, кључну улогу у координацији спровођења, праћења и евалуације омладинске политике Града Добоја имаће Одјељење за привреду и друштвене дјелатности, које је уједно и предлагач Нацрта документа.

Ово одјељење ће (уз редовну комуникацију и интензивну сарадњу са другим структурама унутар Градске управе) координирати и израду једногодишњих акционих планова за младе, као пратећих докумената усвојене омладинске политике.

Именовано одјељење и други носиоци дефинисаних мјера/пројеката треба да реализују и прате своје обавезе везане за спровођење, праћење и евалуацију из своје надлежности, укључујући интегрисање приоритета у своје годишње планове; разраду и спровођење одговарајућих мјера и пројеката; праћење стања квалитативних и квантитативних индикатора успеха и извјештавање о истима.

Сви носиоци дефинисаних мјера/пројеката ће своје извјештаје на кварталном нивоу достављати Одјељењу за привреду и друштвене дјелатности, а ово одјељење водиће укупну евиденцију која се односи на индикаторе успјеха омладинске политике Града Добоја.

Контролна евалуација спровођења омладинске политике извршиће се по истеку двогодишњег периода (2022. године), а финална евалуација по истеку периода спровођења (2025. године). Контролна евалуација биће прилика за редефинисање

постављених приоритета и циљева, док ће се финална евалуација користити као основ за нови циклус планирања у овој области.

Преглед основних активности и одговорности у спровођењу омладинске политике Града Добоја:

АКТИВНОСТ	НАДЛЕЖНОСТ	РОК
Дефинисање приоритета за наредну годину и израда акционог плана за спровођење са пресеком финансијских потреба	Одјељење за привреду и друштвене дјелатности/Савјет за младе, по формирању у сарадњи са другим одјељењима и актерима из заједнице	до краја августа (за 2021. годину) у првом кварталу текуће године за сваку наредну годину (према Закону о буџету)
Укључивање стратешких мјера/пројеката чији је носилац Градска управа у буџет за наредну годину	Одјељење за привреду и друштвене дјелатности у сарадњи са другим структурама из Градске управе	до краја октобра текуће године (први нацрт)
Усклађивање планова рада са усвојеним буџетом за текућу годину	све структуре унутар Градске управе у чијем се плану наша активност из области омладинске политике	до краја јануара текуће године
Израда календара за праћење реализације активности из акционог плана за младе	Одјељење за привреду и друштвене дјелатности надлежне структуре	крај јануара – почетак фебруара текуће године
Разрада мјера/пројеката	Одјељење за привреду и друштвене дјелатности надлежне структуре	континуирано
Праћење екстерних извора финансирања	Одјељење за привреду и друштвене дјелатности надлежне структуре	континуирано
Праћење реализације активности из акционог плана за младе	Одјељење за привреду и друштвене дјелатности надлежне структуре	континуирано
Израда извештаја о реализованим активностима из домена сваке структуре унутар Градске управе и свеобухватног извештаја о реализацији акционог плана за младе	Одјељење за привреду и друштвене дјелатности надлежне структуре	квартално (до средине маја текуће године) полугодишње (до средине јула текуће године) годишње (до подношења годишњег извештаја о раду Градске управе)

Имајући у виду да све горенаведено подразумијева повећање обима активности за запослене у Одјељењу за привреду и друштвене дјелатности, формирање Савјета за младе, по моделу којим се формирају градске комисије/савјети/радна тијела у великој мјери би олакшало рад Одјељења на спровођењу и праћењу омладинске политике. Додатно, у наставку је сет препорука које треба да резултирају унапређењем капацитета различитих актера за процесе који слиједе, а чији иницијатор би требало да буде Одјељење за привреду и друштвене дјелатности:

1) ојачати капацитете Градске управе за спровођење омладинске политике и сензибилисати партнере/друге актере из заједнице за питања младих и њихово учешће у бављењу истима (обуке/информативни дан, електронска дистрибуција информација);

2) обезбиједити да процес доношења одлука буде у складу са принципима ко-менаџмента, уз учешће и активни допринос свих заинтересованих страна (координациони механизам за редовну размену мишљења између локалне администрације и других актера из заједнице, прије свега младих – Отворена врата, јавне расправе, увођење дана у мјесецу за консултације и сл.);

3) обезбиједити интегрисану омладинску политику кроз унапређење заједничког планирања и спровођење исте кроз заједничке пројекте, управљање размјеном информација и знања о младима (скупови усмјерени на повезивање и умрежавање различитих актера из заједнице, подстицање међусекторског приступа у процесима);

4) развити јединствен и свеобухватан систем мониторинга и евалуације који ће обезбиједити квантитативне и квалитативне податке о спровођењу омладинске политике (јединствена база података са унапријед дефинисаним параметрима);

5) континуирано прикупљати податке о младима кроз истраживања положаја и потреба младих (периодичне онлајн анкете и упитници у школама и другим установама/удружењима која окупљају младе; фокус групе, појединачни разговори са истакнутим омладинским активистима);

6) континуирано радити на прилагођавању постојећих и креирању нових услуга према потребама младих (праћење тренда према подацима из истраживања);

7) омогућити транспарентан процес доношења одлука и доступност информација од значаја за младе (спровођење свих селекционих процеса по прецизним и јавно доступним критеријумима; благовремено постављање информација од значаја за младе на интернет презентацију Градске управе; дистрибуција информација од посебног интереса слањем ка структурама које се баве младима – школама, спортским клубовима, удружењима).

Наведене препоруке требало би да олакшају спровођење и праћење омладинске политике Града Добоја, будући да у фокус стављају координацију актера (укључивање шире друштвене заједнице у процесе) и транспарентност, а на бази реално дефинисаних потреба и приоритета младих.

11. ЗАКЉУЧАК

Отвореност актуелне градске власти за уврштање питања младих у приоритете локалне заједнице јасан је сигнал да је ово идеалан тренутак да се креирању и спровођењу омладинске политике приступи на системски и организован начин, постављањем јасног оквира и укључивањем свих структура од значаја за положај младих.

Концепт проактивне и инклузивне заједнице подразумијева да терет одговорности није само на носиоцима градске власти, већ и на свима онима којих се одређена политика тиче, те је очекивање да различити актери из заједнице дају свој допринос реализацији омладинске политике Града Добоја, са фокусом на стварању активних грађана и успостављању редовне и двосмјерне комуникације између младих и доносилаца одлука.

Досадашња комуникација са младим људима из Града Добоја показала је да млади генерално нису пасивни, незаинтересовани и инертни, већ да су једноставно – неинформисани (или са друге стране – „претрпани“ информацијама без развијених капацитета за адекватну селекцију релевантности истих) и неадекватно укључени у друштвене процесе од значаја, због чега је обавеза свих нас да им помогнемо да се активирају и да се њихов глас чује.

Млади представљају петину укупне популације и сходно томе – значајну категорију становништва чије потребе треба ставити више на љествици заједнице, од локалног до међународног нивоа, и наша је интенција да својим дјеловањем, почев од усвајања документа „Стратегија развоја омладинске политике Града Добоја за период 2020-2025. године“ учинимо да Град Добој буде у будућности препознат као „град оријентисан ка младима“ и „град по мјери младог човјека“ чинећи младе заинтересованим за останак у свом родном мјесту кроз стварање додатних прилика за вођење квалитетног живота, како са економске, тако и са социјалне стране.

АНЕКС 1 – МОДЕЛ УПИТНИКА

УПИТНИК ПОТРЕБЕ И ПРИОРИТЕТИ МЛАДИХ ГРАДА ДОБОЈА

Упитник, иницијално израђен за потребе пројекта „Партиципативни приступи у изради локалних стратешких докумената: АКТИВНИ МЛАДИ ЗА ЛОКАЛНИ РАЗВОЈ“ који је реализовао Синдикално едукативни центар уз подршку Европске омладинске фондације Савјета Европе, има за циљ да утврди шта је младима из Добоја стварно важно, како би се у наредном периоду радило на остваривању приоритетних потреба младих из нашег града. Стога вас молимо да при давању одговора будете прецизни и конкретни – ваше нам је мишљење важно и на бази истог ћемо дефинисати своје даље активности. Додатно, захваљујемо за издвојено вријеме за попуњавање упитника!

1. **Име и презиме** (по жељи) _____

2. **Годиште** _____

3. **И-мејл** (по жељи) _____

4. **Образовање** (заокружити)

- ✧ Основна школа
- ✧ Средња школа
- ✧ Факултет

5. **Који садржаји су најдоступнији младима у Добоју** (заокружити 1-2 одговора)

- ✧ Забавни
- ✧ Културно-умјетнички
- ✧ Спортски
- ✧ Политички

6. **Гдје и како највише проводите вријеме мимо школе/факултета** (заокружити 1-2 одговора)

- ✧ У позоришту
- ✧ У биоскопу
- ✧ У тржном центру
- ✧ У кладионици
- ✧ У клубовима/дискотекама
- ✧ Читајући књиге
- ✧ У омладинском центру
- ✧ На игралишту
- ✧ На рекреацији
- ✧ На тренингу
- ✧ Ни на један од понуђених начина (дописати) _____

7. **Да ли сте задовољни понуђеним садржајима за младе** (заокружити)

ДА НЕ

8. Да ли вам и шта недостаје од садржаја (навести у неколико речи)

9. Имате ли прилику за додатно образовање/стручно усавршавање (заокружити)

ДА НЕ

■ Ако је одговор НЕ, зашто:

10. Да ли због образовања морате да путујете из Добоја (заокружити)

ДА НЕ

11. Да ли сте због образовања морали да се одселите/планирате да се селите из Добоја (заокружити)

ДА НЕ

■ Ако је одговор ДА, зашто:

12. Сматрате ли да се глас младих чује и вреднује у Добоју (заокружити)

ДА НЕ

■ Ако је одговор НЕ, зашто:

13. Да ли сте друштвено активни (заокружити)

ДА НЕ

■ Ако је одговор НЕ, зашто:

14. Знате ли на које све начине можете да будете друштвено активни (заокружити)

ДА НЕ

■ Ако је одговор ДА, наведите пример:

15. Да ли бисте жељели да се активирате у друштвеном животу заједнице (заокружити)

ДА НЕ

16. Према вашој процјени, шта је потребно да би појединац био друштвено активан (заокружити)

- ◇ Чланство у владајућој странци
- ◇ Жеља појединца
- ◇ Већа подршка локалне самоуправе
- ◇ Више доступних информација

17. **Како се информишете о дешавањима на локалу и шире** (заокружити)

- ✧ На друштвеним мрежама
- ✧ Кроз ТВ/радио емисије
- ✧ Од родитеља/наставника
- ✧ Разговором са вршњацима
- ✧ Не информишем се

18. **Да ли путујете по земљи** (заокружити)

ДА НЕ

■ Зашто:

19. **Колико често путујете по земљи** (заокружити)

- ✧ Не путујем
- ✧ 1-4 пута годишње
- ✧ 4 и више пута годишње

20. **Да ли путујете у иностранство** (заокружити)

ДА НЕ

■ Зашто:

21. **Колико често путујете у иностранство** (заокружити)

- ✧ Не путујем
- ✧ 1-4 пута годишње
- ✧ 4 и више пута годишње

22. **Сматрате ли да имате све што вам је потребно у Добоју** (заокружити)

ДА НЕ

23. **Да ли вам нешто недостајете** (уписати шта, ако је одговор ДА)

24. **Шта бисте промијенили да можете када се ради о младима** (уписати)

25. **Сматрате ли да ангажовање младих може да побољша њихов положај у граду** (заокружити)

ДА НЕ

26. **Да ли сте вољни да се ангажујете више зарад бољег положаја младих у граду** (заокружити)

ДА НЕ

АНЕКС 2 – ПИТАЊА ЗА РАЗГОВОР СА ПРЕДСТАВНИЦИМА ГРАДСКЕ ВЛАСТИ

- постојећа издвајања за младе од стране локалне самоуправе – актуелни механизми подршке младима
- учешће младих у процесима доношења одлука на локалном нивоу, са фокусом на одлукама које се тичу буџета – има ли реалне локалне партиципације и у ком обиму – тренутно стање (има ли младих одборника/вијећника/број младих запослених у локалној администрацији, да ли су млади дио радних група и консултација кад се раде локални акциони планови)
- уколико је има, рад Комисије за подршку талентованим студентима/додјелу стипендија (укратко: износ на годишњем нивоу, критеријуми за додјелу, колико младих добије)
- издвајања за социјално угрожене категорије младих (износ на годишњем нивоу, колико их младих добије и по ком основу)
- издвајања за омладинску инфраструктуру (има ли их уопште и за које намјене)
- субвенције за запошљавање младих – има ли их и како функционише
- издвајања кроз програме подршке домаћих и међународних организација и институција (посебно оних у чијем суфинансирању ЈЛС учествује – ако их има; указати збирно о ком се износу суфинансирања ради, а колико младих објективно збирно има користи од наведених програма)
- број регистрованих удружења грађана која се баве младима, постоје ли школски парламенти, рад неформалних група младих – постоје ли као такве (колико активних организација има уопште, без обзира на приоритетне области)
- листа локалних медија са контактима.

АНЕКС 3 – КРАТАК ПРЕГЛЕД МЕЂУНАРОДНИХ ФОНДОВА ОД ИНТЕРЕСА ЗА МЛАДЕ

У наставку је табеларни приказ фондова који могу бити интересантни за пријављивање од стране саме градске администрације или других локалних структура:

ПРОГРАМ	СПЕЦИФИЧНОСТ	САЈТ ЗА ДОДАТНЕ ИНФОРМАЦИЈЕ
Савјет Европе Европска омладинска фондација Одјељење за младе	<p>Фокус је на активностима за младе базираним на поштовању и промоцији људских права, демократије и владавине права. Конкурси Европске омладинске фондације сегментирани су у неколико категорија, од којих је једна отворена током читаве године – пилот пројекти за подршку иницијатива из локалних заједница у износу до 10,000 ЕУР.</p> <p>Одјељење за младе конкурсе расписује периодично, прије свега нудећи финансијску подршку за реализацију тренинга у области образовања за људска права, али и друге механизме подршке – тренинге, публикације итд.</p>	<p>coe.int/en/web/european-youth-foundation/how-to-apply</p> <p>coe.int/youth</p>
Вишеградски фонд	Отвара се четири пута годишње и захтјева партнерство са В4 земљама (Мађарска, Чешка, Словачка, Пољска)	visegradfund.org
Програми Европске уније	Са посебним фокусом на могућностима које се нуде кроз програме: Horizon 2020 (кроз који се нуде прилике за удружења грађана, научне институције, мала и средња предузећа), ERASMUS+ (фокусиран на образовне и научне установе, омладинске и спортске структуре), CULTURA и COSME. Ипак, са аспекта саме градске општине, најзначајнији је програм Европа за грађане и грађанке и то кроз три линије – братимљење градова (twinning towns/city fraternization, обима до 20 хиљада евра) и умрежавање градова	ec.europa.eu/budget/mff/programmes/index_en.cfm

	(networking of towns, обима до 120 хиљада евра), те програм подршке доступан за организације цивилног друштва/удружења грађана.	
EIDHR (European Instrument for Democracy and Human Rights)	Програм Европске комисије оријентисан на унапређење људских права и социјалне услуге за рањиве категорије становништва	eidhr.eu/funding
Централноевропска иницијатива	Кроз двије програмске линије – Know-How exchange programme и Cooperation Activities	cei.int
Регионална канцеларија за сарадњу младих	Усмјерена ка повезивању различитих актера са регионалног нивоа – од омладинских удружења до школа, са циљем регионалног помирења, успостављања културе дијалога и суживота, а зарад даљег напретка региона.	rycowb.org
Фонд за Западни Балкан	Фокус ставља на повезивање различитих актера из заједнице вољних да регионално дјелују, бавећи се неким питањем од значаја из области образовања, културе и/или одрживог развоја. Родна равноправност и питања младих очекиване су компоненте свих предложених пројектних активности. Конкурс се расписује једном годишње.	westernbalkansfund.org

АНЕКС 5 – АНАЛИЗА РЕСУРСА

СЕКТОР	Институције и организације које раде са младима
Локална самоуправа	Одсјек за друштвене дјелатности у оквиру Одјељења за привреду и друштвене дјелатности
Социјална заштита	ЈУ „Центар за социјални рад Добој“
Просвјета	Јавна предшколска установа „Мајке Југовић“ Добој Предшколска установа „МАЛА Индустрија“ Добој Дјечији вртић Креативни центар „Мадагаскар“ Добој ЈУ ОШ „Свети Сава“ Добој ЈУ ОШ „Вук С. Караџић“ Добој ЈУ ОШ „Доситеј Обрадовић“ Добој ЈУ ОШ „Озрен“ Пакленица ЈУ ОШ „Петар Кочић“ Сјенина Ријека ЈУ ОШ „Петар П. Његош“ Бољанић ЈУ ОШ „Радоје Домановић“ Осјечани ЈУ ОШ „Милан Ракић“ Руданка ЈУ ОШ „Ђура Јакшић“ Подновље ЈУ ОМШ „Маркос Португал“ Добој ЈУ Гимназија „Јован Дучић“ Добој ЈУ Медицинска школа Добој ЈУ Техничка школа Добој ЈУ Саобраћајна и електро школа Добој ЈУ Економска школа Добој ЈУ Угоститељска и трговинска школа Добој Саобраћајни факултет Добој, Универзитета у Источном Сарајеву Слобомир П Универзитет Добој Висока пословно-техничка школа Добој Висока медицинска школа здравства Добој
Запошљавање	ЈУ Завод за запошљавање Републике Српске, филијала Добој
Здравство	ЈЗУ Болница „Свети Апостол Лука“ Добој ЈЗУ Дом здравља Добој
Институције културе	ЈУ Центар за културу и образовање Добој ЈУ Народна библиотека Добој ЈУ Музеј у Добоју
Цивилни сектор	Центар за промоцију европских вриједности „Еуроплус“ Добој Удружење „Визија“ Добој УГ „Мерхамет“ Добој УГ „Топеер“ Добој Организација за развој туризма регије Добој „РОТОР“ Добој

Стратегија развоја омладинске политике Града Добоја за период 2020-2025. године

	Центар за менаџмент, развој и планирање – МДП иницијативе Добој
	Центри цивилних иницијатива Добој
	УЖ „Жене Добоја“ Добој
	Клуб добојских мажореткиња, Добој
	КУД „Добој“ Добој
	Српско соколско друштво „Свети Сава“ Бољанић
	Удружење породица са 4 и више дјеце „Будућност 4“ Добој
	„Пријатељска кућа“ Добој
	Ловачко удружење „Фазан“ Добој
	Удружење креативних грађана „Радионица“ Добој
	УГ „Пропланци“ Пакленица
	Удружење параплегичара обољелих од дјечије парализе и осталих тјелесних инвалида Добој
	Удружење за помоћ дјечи са посебним потребама Добој
	Удружење апмутираца Добој
	Регионално удружење дистрофичара Добој
	Међуопштинска организација слијепих и слабовидих Добој
	Образовно креативни центар Добој
	Савез студената Саобраћајног факултета Добој
	Српско црквено пјевачко друштво „Богољубље“ Добој
	Јеврејска општина Добој
	Културна заједница Бошњака „Препород“ Добој
	Омладинско удружење „Кречњак“ Шеварлије
	Омладинско удружење грађана „Милад“ Добој
	Удружење националних мањина регије Добој
Полиција	Полицијска управа Добој – Министарство унутрашњих послова РС
Медији	РТВ ДОБОЈ
	АТВ
	СРНА
	РТРС
	ЕЛТА
	ТВ КЗ
	НЕЗАВИСНЕ
	ДОПИСНИШТВО БН-А
	РАДИО СЛОБОДНА ЕВРОПА
	ФТВ
Спортске организације и удружења	ФК „Слога“ Добој
	ФК „Жељезничар“ Добој
	Женски фудбалски клуб „Челик“ Добој
	Школа фудбала „Ачко“ Добој
	Школа спорта „Спарта“ Добој
	Мушки рукометни клуб „Слога“ Добој
	Женски рукометни клуб „Добој“ Добој
	Кошаркашки клуб „Финдо“ Добој
	Кошаркашки клуб „Бест“ Добој

Стратегија развоја омладинске политике Града Добоја за период 2020-2025. године

	Одбојкашки клуб „Пантер“ Добој
	Атлетски клуб „Добој“ Добој
	Тениски клуб „Добој“ Добој
	Карате клуб „Слога“ Добој
	Карте клуб „Вила“ Добој
	Омладински шаховски клуб „Слога“ Добој
	Џудо клуб „Озрен“ Добој
	Џудо клуб „Athlete M“ Добој
	Џију-џицу клуб „Полицајац“ Добој
	Теквандо клуб „Добој“ Добој
	КБК „Предатор“ Добој
	Бодибилдинг клуб „Sloga Gym“ Добој
	Клуб дизача тегова „Добој“ Добој
	Ауто-мото картинг клуб „Добој“ Добој
	Удружење за спорт и рекреацију „Alex Fit“ Добој
	ФК „Озренски сколови“ Бољанић
	ФК „Руданка“ Руданка
	ФК „Наша крила“ Костајница
	ФК „Придјел“ Придјел Доњи
	ФК „Требава“ Осјечани
	ФК „Вучијак“ Мајевац
	ФК „Хајдук“ Кожухе
	ФК „БСК“ Бушлетић
	ФК „Борац“ Которско
	ФК „Полет“ Подновље
	ФК „Жељезничар“ Придјел Горњи
	МНК „Главица“ Добој
	Клуб падобранског једрења „Парагост“ Добој
	Кајак кану и рафтинг клуб „Ушће“ Добој
	Спортско риболовачко удружење „Босна“ Добој
	Удружење за спорт и рекреацију „Центар Горанско језеро“ Јошава
	Карате клуб „Озренски Соколови“ Бољанић
	Клуб малог фудбала Добој
	Одбојкашки клуб инвалида Добој
	Билијар клуб Добој
	Гимнастички клуб „Олимп“ Добој
	Гимнастички клуб „Спарта“ Добој
	Школа фудбала „Руданка“ Руданка
	Фитнес центар „Crossfitbox Tabata“ Добој
	Фитнес центар „Фитнес Добој“
	Теретана „Bull Gym“ Добој
	Фитнес центар „Victory Gym“ Добој